

Pandemide Dijital Sınıflar

2020

MART-HAZİRAN
DÖNEMİNE DAİR
BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Elif Posos Devrani
İpek Kesici
Adalet Duman

Pandemide Dijital Sınıflar
2020 Mart-Haziran Dönemine Dair Bir Değerlendirme

Aralık, 2020

ISBN: 978-605-65842-4-4

Yayın Sahibi / Publication Proprietor
Türk-Alman Üniversitesi

Elektronik Sayfa ve Grafik Tasarım / Web and Graphic Design
Hüseyin Taylan Yağmurlu
taylanyagmurlu@gmail.com

Telefon / Phone
0216 333 3350

E-posta Adresi / E-mail
ksbf@tau.edu.tr

İnternet Adresi / Web Address
ksbf.tau.edu.tr

Önerilen Atıf:

APA: Posos Devrani, E., Kesici, İ., Duman, A. (2020). *Pandemide Dijital Sınıflar - 2020 Mart-Haziran Dönemine Dair Bir Değerlendirme*. İstanbul: Türk-Alman Üniversitesi.

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ	3
GİRİŞ	4
COVID-19 VE DÜNYADA EĞİTİM	6
PANDEMİ DÖNEMİNDE DÜNYADA ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİME GEÇİŞ	7
PANDEMİ DÖNEMİNDE ÜLKELERDE ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM UYGULAMALARI	9
COVID-19 VE TÜRKİYE'DE EĞİTİM	14
TÜRKİYE'DE ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİME GEÇİŞ	14
PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI	16
AMAÇ	17
YÖNTEM	17
ÖRNEKLEM	18
BULGULAR	21
Önceki Deneyimler	21
Yaşanılan Zorluklar	22
Kolaylıklar	25
Bilişsel Destek	28
Teknik Destek ve Dijital İhtiyaçlar	30
Devamlılık	34
Sınıf Seviyesi ve Branş Özelinde Zorluk Yaşanan Durumlar	36
ÖNEMLİ NOKTALAR	37
SONUÇ VE BUGÜNDE İLK DÖNEME BAKIŞ	38
KAYNAKÇA	41
Ek 1 - ANKET SORU SETİ	46
Ek 2 - GÖRSEL ÖZET	50
İLETİŞİM BİLGİLERİ	58

*İstediğiniz başlığa tıklayarak başlığın bulunduğu sayfaya kolayca gidebilirsiniz.

Tablo.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri	20
Tablo.2 Uygulamaya İlişkin Ders Kategorileri	20
Tablo.3 Önceki Deneyimler	21
Tablo.4 Yaşanılan Zorluklar	23
Tablo.5 Kolaylıklar	26
Tablo.6 Bilişsel Destek	28
Tablo.7 Teknik Destek ve İhtiyaçlar	32
Tablo.8 Devamlılık	35
Tablo.9 Sınıf Seviyesi ve Branş Özelinde Zorluk Yaşanan Durumlar	37

*İstedığınız başlığa tıklayarak başlığın bulunduğu sayfaya kolayca gidebilirsiniz.

GİRİŞ

Covid-19'un gündelik yaşamımızın her alanını etkilediği bir dönemde, 2020 yılının bahar aylarında TAÜ Kültür ve Sosyal Bilimler Fakültesinde eğitime dair tartışmalarımızda bugün karşınızda duran araştırmanın merak tohumları atıldı. Dijital eşitsizliğin bir kriz anında ve özellikle eğitim alanında ne kadar görünür hale geldiğini tartışırken, tartışmanın genellikle veli ve öğrenci odaklı soru ve sorunlar ekseninde şekillendiğini fark ettiğimizde, araştırma sorumuz genel hatlarıyla belirdi:

Acil uzaktan eğitime geçişte, eğitimciler süreci nasıl yaşıyor?

Bu soru etrafında şekillenen anket çalışmamızla eş zamanlı olarak, dünyada ve Türkiye'deki acil uzaktan eğitime geçiş sürecinde neler yaşandığını inceledik. Dünyanın farklı yerlerinde, farklı eğitim politikalarına sahip ülkelerde farklı sosyo-ekonomik statülere sahip kişilerce aynı anda deneyimlenen bu "kriz anında eğitimi sürdürme girişimi", akademiye ve sivil toplumu araştırmalarında dijital eşitsizlik başta olmak üzere, eğitim ve sürdürülebilirlik konularına odaklanmaya ve çözüm önerileri getirmeye itti. Bu küresel düzeydeki çabaya, acil uzaktan eğitime geçişin ilk dönemini ve Türkiye'de K12 seviyesindeki öğretmenlerin deneyimlerini aktarmak üzere biz de araştırmamızla katkı sağlamayı hedefledik.

İncelemekte olduğunuz rapor, ilk bölümlerinde Türkiye'de ve Dünya'da K12 seviyesinde eğitim alanında Covid-19'un ilk etkilerine dair bir özet sunmaktadır. Araştırma kısmında ise, Türkiye'de K12 seviyesinde görev yapan öğretmenlerin, Covid-19'un eğitimi ilk etkilediği yarıyıl olan 2019-2020 Bahar yarıyılında edindikleri deneyimlere yer verilmiştir. İlk döneme ait deneyimlerin analizinde çıkan sonuçların, 2020 yazı ve güzünde eğitim alanında yapılan iyileştirmeler ve alınan yeni kararlarla birlikte düşünüldüğünde, doğru ve yerinde olduğuna inanıyoruz.

Adalet Duman ve İpek Kesici ile birlikte gerçekleştirdiğimiz araştırmanın, Türkiye'deki dijital eşitsizlik ve eğitim alanındaki araştırma ve çalışmalara katkı sunmasını umuyoruz.

Dr. Elif Posos Devrani
Araştırma Yürütücüsü

COVID-19 VE DÜNYADA EĞİTİM

Pandemi Döneminde Dünyada Çevrimiçi Eğitime Geçiş

Covid-19 virüsünün dünya çapındaki yayılımı, ekonomik ve sosyal etkileri kadar eğitim alanındaki etkileriyle de konuşulmuştur. Uzaktan eğitime geçişi zorunlu kılan bu küresel sağlık krizinden etkilenen ilk ülke, ilk hastaların 31 Aralık 2019 tarihinde Wuhan şehrinde belirlendiği Çin olmuştur (World Health Organization, 2020a). Çin'de, 24 Ocak 2020 tarihinde başlayan bahar tatilinin 2 Şubat 2020 tarihine kadar uzatılması ve ardından üniversite ve okullarda eğitimin askıya alınması kararı alınmıştır (Xiao, 2020). Ülkede virüsün yayılması ile birlikte Çin'deki yaklaşık 170 milyon ilkokul ve ortaokul öğrencisi yeni dönem için çevrimiçi eğitime geçmiştir (Yang, 2020).

Çin'in ardından virüsten en çok etkilenen ülkelerden biri olan İtalya'da ilk Covid-19 vakası 31 Ocak 2020 tarihinde ortaya çıkmış ve Mart ayının başlangıcında tüm ülkeye yayılmıştır (World Health Organization, 2020b). 4 Mart 2020 tarihinde tüm eğitim safhalarında yüz yüze eğitime ara verilmiştir (The Guardian, 2020). Statista'nın 7 Nisan 2020'de yayınlanan "Covid-19 Salgınında İtalya'da Bölgelere Göre Çevrimiçi Eğitim Dağılımı" verilerine göre ise %83.9 ile en yüksek oranda Emilia-Romagna bölgesinde çevrimiçi eğitime geçilmişken, Sardinia bölgesinde ise ülke çapında en düşük oranda çevrimiçi eğitim %46 olarak sürdürülmüştür (Statista, 2020). United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)'ün 25 Mayıs 2020 tarihli verilerine göre ise; İtalya'da okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim dönemindeki toplamda 10,876,792 öğrencinin eğitim ve öğretimi pandemi sürecinden etkilenmiştir (UNESCO, 2020a). Üniversite eğitimi dışında ise; okul öncesi eğitimde toplamda 1,535,493, ilkokul seviyesinde 2,902,379, 11-18 yaş aralığını kapsayan orta dereceli okullarda ise toplamda 4,601,869 öğrenci bu süreçten etkilenmiştir.

İtalya'ya benzer bir durumda olan İspanya, Avrupa ülkeleri arasında pandemiden en fazla etkilenen ülkeler arasında yer almaktadır. İlk vakanın 31 Ocak 2020'de görüldüğü İspanya, Avrupa'da istisnalar dışında sokağa çıkma yasağı ve eğitim kurumlarının kapatılması uygulamalarını yürürlüğe koyan ikinci ülke oldu (Minder & Peltier 2020). Bu süreçten UNESCO'nun 25 Mayıs 2020 tarihli verilerine göre İspanya'da okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim aşamalarındaki yaklaşık 8 milyon öğrenci etkilenmiştir (UNESCO, 2020a).

“

“UNESCO'nun 25 Mayıs 2020 verilerine göre, toplamda 143 ülkede yüz yüze eğitime tamamen son verildi. Aynı tarihli verilere göre, dünya çapında kayıtlı öğrencilerin %67.6'sının eğitim hayatı pandemiden etkilendi.”

COVID-19 VE DÜNYADA EĞİTİM

“

“UNESCO, ülkeler bazında hazırladığı ve “Ulusal Öğrenme Platformları ve Araçları” başlığı altında derlediği raporunda, her ülkenin uzaktan eğitime geçişte birbirlerine benzer ama aynı zamanda bazı açılardan değişiklik gösteren yol haritalarını paylaştı.”

Covid-19 virüsünden yüksek düzeyde etkilenen bir diğer ülke olan ABD'de belirtileri ortaya çıkan ilk vaka 19 Ocak 2020 tarihinde görülmüştür (The New England Journal of Medicine, 2020). ABD'de ilkokul, ortaokul ve lise ve üniversite düzeylerinde bölgesel olarak eğitimlerini yüz yüze sürdürmüştür (UNESCO, 2020a). Öte yandan özel ve devlet olmak üzere 124.000 eğitim kurumu ve en az 55,1 milyon öğrenci Covid-19 virüsü yüzünden okulların kapanması kararından etkilenmiştir (Edweek, 2020).

Latin Amerika ülkeleri arasında en fazla vakaya sahip olan Brezilya'da ise; diğer ülkelere benzer bir şekilde vakaların ülke çapında yükselmesinin ardından UNESCO'nun verilerine göre tüm ülkeyi kapsayacak şekilde ilköğretim, ortaöğretim, lise ve yükseköğretim alanlarındaki okulların kapanması kararına varılmıştır ve yine 25 Mayıs 2020 tarihli verilere göre; ülke çapında Covid-19 pandemisi toplamda 52,898,349 öğrencinin eğitimine etki etmiştir (UNESCO, 2020a).

Ülkelere göre Covid-19 önlemleri, eğitimde alanında da stratejik olarak farklılık gösterse de, UNESCO'nun 25 Mayıs 2020 tarihli verilerine göre; aralarında İspanya, Kanada, Hindistan, Suudi Arabistan, Arjantin, İran, Kazakistan, Küba, Singapur, Güney Afrika, Afganistan, İtalya ülkelerinin de olduğu toplamda 143 ülkede eğitim okul öncesi, ilkokul, lise ve yükseköğretim safhalarında yüz yüze eğitime tamamen son verilmiştir. Öte yandan özellikle eyalet sistemi ile yönetilen ya da vaka sayılarında düşüş yaşanan, aralarında Almanya, Belçika, İsviçre, Danimarka, Finlandiya, Yunanistan, Japonya, İsrail, Güney Kore, Uruguay, İsveç ve ABD'nin de yer aldığı ülkelerde eğitim, bölgesel olarak yüz yüze ve çevrimiçi şeklinde devam etmiştir. Son olarak çok az sayıda ülke eğitime yüz yüze şeklinde devam etmektedir. Bu ülkeler arasında Vietnam, Avusturya, Belarus, Norveç, Yeni Zelanda ve Türkmenistan bulunmaktadır.

Pandeminin ortaya çıktığı günden süreci takip eden UNESCO tarafından yayınlanan 25 Mayıs 2020 tarihli verilere göre; dünya çapında kayıtlı öğrencilerin %67.6'sı ve 1.184.126.508 öğrenci Covid-19 virüsünden etkilenmiştir (UNESCO, 2020a).

Pandemi Döneminde Ülkelerde Çevrimiçi Eğitim Uygulamaları

“UNESCO, ülkeler bazında hazırladığı ve “Ulusal Öğrenme Platformları ve Araçları” başlığı altında derlediği raporunda, her ülkenin uzaktan eğitime geçişte birbirlerine benzer ama aynı zamanda bazı açılardan değişiklik gösteren yol haritalarını paylaştı.”

Dünya çapında birçok açıdan buhrana sebep olan Covid-19 pandemisinin eğitim alanında yol açtığı kriz, çoğu ülke eğitimin her aşamasında çevrimiçi eğitime geçilmesi ve sürdürülmesi yönündeki stratejilerle çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır. Uzaktan eğitime geçişte her ülke birbirlerine benzer ama aynı zamanda bazı açılardan değişiklik gösteren yol haritaları izlemiştir. UNESCO'nun ülkeler bazında “Ulusal Öğrenme Platformları ve Araçları” başlığı altında derlediği veriler ışığında pandemi döneminde eğitim uygulamaları hakkında verilen bilgiler, kıta bazında şu şekilde özetlenebilir (UNESCO, 2020b):

- *Afrika kıtasında örnek olarak gösterilen toplamda 37 ülke çevrimiçi platformlarla ülke çapında eğitime devam etmiştir. Afrika kıtasında uygulanan uzaktan eğitim platformları incelendiğinde kategorik olarak YouTube, e-öğrenme siteleri, televizyon kanalları, radyo kanalları olarak ayrılabilir. Aynı şekilde bazı platform ya da araçlar üzerinden materyal paylaşımı ve öğrenci-öğretmen etkileşimi sağlanabiliyorken bazı uzaktan eğitim kanallarında bu imkan bulunmamaktadır.*
- *Arap Devletleri olarak kategorize edilen 18 ülke pandemi döneminde çevrimiçi eğitime geçmiştir. Afrika ülkelerine benzer bir şekilde hükümet tarafından yürütülen çevrimiçi eğitim uygulamalarının birçoğu K12 olarak adlandırılan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimini kapsamaktadır.*
- *Asya ve Pasifik ülkelerinin verileri incelendiğinde ise aralarında ada ülkelerinin de bulunduğu toplamda 26 ülkede pandemi döneminde çevrimiçi uygulamalar üzerinden eğitim uygulanmıştır.*
- *Doğu Avrupa ve Orta Asya olarak kategorize edilen ve aralarında Türkiye'nin de bulunduğu toplamda 26 ülkede çevrimiçi eğitim verilmiştir. Bu kategori içerisinde de eğitim bakanlıklarının resmi eğitim kanalları ile ortaklaşa geliştirdikleri çevrimiçi eğitim site ve platformları bulunmaktadır. Bu platformlardaki eğitim alanları sınavlara hazırlık, öğretmen ve öğrencilere destek sağlayacak materyal paylaşımı, müfredata yönelik videolar ve webinar vb. şekilde kategorize edilmiştir.*

COVID-19 VE DÜNYADA EĞİTİM

- *Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkeleri başlığı altındaki toplamda 22 ülke arasında uzaktan eğitim platform kapsayıcılığı ve çeşitliliği açısından Kanada ve Almanya dikkat çekmektedir. Bahsi geçen ülkelerde Kanada'da aile, öğrenci ve öğretmenlere yönelik toplamda 16, Almanya'da ise toplamda 14 adet uzaktan eğitim platformu bulunmaktadır. Son olarak; Latin Amerika ve Karayipler'deki toplamda 25 ülke uzaktan eğitim platformları ile çevrimiçi eğitim vermiştir (UNESCO, 2020b).*

Dünyada birçok ülkede eğitime ara verilmesi ve ardından çevrimiçi eğitime geçiş süreci, ülkelerin ve öğrencilerin bu duruma adapte olamamasına ilişkin krizlere ve krizlerin çözümüne yönelik girişimlere sebebiyet vermiştir. Bu krizler yüz yüze eğitim alan birçok öğrencinin travmatik etkiler, psikolojik baskı ve sürece dair anksiyetelerinin artması, farklı eğitim ve sosyo-ekonomik düzeye sahip olan her ebeveynin çevrimiçi eğitim sürecinde çocuklarına yeterli desteği vermek konusundaki endişeleri, çevrimiçi eğitim sırasında birçok insanın olduğu gibi öğrencilerin de destek gruplarına - aynı zamanda pedagojik olarak desteğe - ihtiyaç duymaları, müfredatların, ders kaynaklarının ve sınavların çevrimiçi olarak düzenlenmesi, dijital uçurumun ve ekonomik eşitsizliklerin belirginleşmesi, çevrimiçi etik ve veri güvenliği konusundaki tedirginliklerin artması, açık erişim kaynaklarının artırılması yönündeki uygulamalar, cinsiyete dayalı olarak evde özellikle kız öğrencilerin ev işleriyle de alakadar olması ve annelerin çocukların çevrimiçi eğitimlerinde daha fazla rol oynaması, dijital okuryazarlığın öğretmenler, ebeveynler ve çocuklar için önemini daha da artması olarak kategorize edilmiştir (Bozkurt vd.,2020). Covid-19'un eğitime etkilerine dair bir diğer araştırmada, Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik (Science, Technology, Engineering ve Math, STEM) odaklı derslerin çevrimiçi eğitime adaptasyonunda zorlanıldığı, teknolojik alt yapının yetersizliğinin öğrencilerin performanslarını olumsuz yönde etkilediği öte yandan öğretmenlerin pedagojik stratejiler geliştirmesinin salgının olumsuz etkileri azaltabileceği saptanmıştır (Edgar, 2020). Bahsedilen araştırmaların yanı sıra, dünya çapında rastgele örneklem tekniği ile ülkelere göre 4.000-8.000 arasında öğrenciden alınan verilerle OECD (The Organisation For Economic Co-Operation And Development) tarafından 2018 yılında yapılan araştırmaya dikkat çekmek gerekir (Schleicher, 2018). OECD'nin Covid-19 pandemisi döneminde eğitim konulu raporunda 2018 yılının verilerine dayanarak verdiği bulgulara göre, OECD ülkelerinin genelinde, 15 yaşındaki öğrencilerin, ortalama %9'nun evlerinde ders çalışmak için sessiz bir alanları bulunmamaktadır. OECD ülkeleri dışında kalan Endonezya, Filipinler ve Tayland'a ait verilere bakıldığında, öğrencilerin evde %30'u ders çalışmak için uygun bir ortamı olmadığı görülmektedir. Raporda dijital eşitsizliğe dair yer verilen bir başka çarpıcı örnek şöyledir: sosyo-ekonomik olarak daha güçlü olan Danimarka, Avusturya, Hollanda, İsviçre, Norveç, Slovenya, Polonya, Litvanya ve İzlanda'da öğrencilerin %95'i dersleri için kullanabilecekleri bir bilgisayara sahipken, Endonezya'da bu oran %34'te kalmaktadır. Dijital eşitsizliklere dair son örnek ise, ABD'deki avantajlı ve dezavantajlı okulların teknolojiye erişim oranındaki farklılıklara dair paylaşılan bulgulardır (Reimers & Scleicher,2020; Schleicher 2018).

COVID-19 VE DÜNYADA EĞİTİM

Covid-19 döneminde K12 eğitim seviyesinde öğrenci ve öğretmen perspektiflerini ve dönemle birlikte gelen zorunlu değişimleri odağına alan çalışmalar yürütülmüştür. Örneğin, ABD'nin Alaska Eyaletinde karma yöntemle yapılan bir vaka analizi çalışması yapılmıştır. (Kaden, 2020). Bu çalışmada bir ortaokul öğretmenin çevrimiçi eğitime geçişle birlikte deneyimleri aktarılmıştır. Araştırmada öğretmenin bu süreçte iş yükünün arttığı, öğrenciler arasındaki sosyo-ekonomik eşitsizlik ve bölünmeler hususunda geleceğe yönelik olan eğitim planlarının bu iki durum gözetilerek yapılması gerektiği sonuçları çıkarılmıştır. Ayrıca eğitimin diğer özel durumlar da baz alınarak bireyselleştirilmesinin doğru olacağı, çevrimiçi öğrenme kavramında tek bir modelin her öğrenci için adil fırsatlar sunmayacağı, öte yandan geleceğe yönelik olarak, çevrimiçi eğitime zorunlu geçişin bir katalizör görevi görmesi ve ileride hibrit olarak tasarlanabilecek modellere geçiş yapılabileceği öngörülmüştür. Ayrıca, Covid-19 pandemisi sırasında eğitimin hukuksal boyutlarının sanallık düzleminde tartışıldığı bir başka makalede, Amerikan eğitim yasasının bu koşullar altında tekrar gözden geçirilmesini, geleneksel eğitimleri kapsayan yasaların güncellenmesi gerektiğini, çevrimiçi eğitimde müfredat, devamsızlık, ebeveyn sorumluluğu, öğrenci güvenliği ve gizliliği gibi konularda eğitim düzenlemeleri yapılması gerektiğini önermiştir (Saiger, 2020).

ABD'de gerçekleştirilen araştırmaya paralel olarak, yaklaşık 170 milyon Çinli ilkokul ve ortaokul öğrencisinin uzaktan eğitime geçişinde, 15.483 ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenin katılım gösterdiği bir çalışma yürütülmüştür (Yang, 2020). Çalışma kapsamında öğretmenlerin bu süreçte çevrimiçi öğretime karşı istek, tutum ve bilgi düzeylerinin çevrimiçi anket yöntemi ile araştırılması hedeflenmiştir. Öte yandan, uzaktan eğitime geçişin olağanüstü şartlarda yaşanması sebebiyle öğretmenlerin ilk aşamada yeni düzene uyumda zorluk çektiği, öğrencilerin çalışmalarında süreklilik arz eden bir öz disiplini sağlamakta zorlandıkları, internet bağlantılarında yaşanan sorunlar yüzünden çevrimiçi platformlara erişilmesinde aksamalar yaşandığı, öğretmenlerin tümünün dijital yetkinliklerinin yeterli ve benzer seviyelerde olmaması, sınıf hâkimiyetinin öğrencilerle etkileşimin azalması gibi sonuçlar saptanmıştır.

ABD ve Çin'de gerçekleştirilen araştırmalara ek olarak; Kanada'da yapılan ve odağında okulların yüz yüze eğitime kapatılmasının ardından çevrimiçi eğitimin öğrencilerin öğrenme potansiyellerine etkileri olan bir çalışma yürütülmüştür (Marc, Frank & Zechuan, 2020). Çalışma, ailelerin sosyo-ekonomik durumlarını bir değişken olarak almıştır. Dijital eşitsizliğinin öğrencilerin öğrenme potansiyellerine olumsuz etki ettiği, daha dezavantajlı olan gruptaki bu öğrencilerin akademik başarılarının avantajlı konumdakilere kıyasla risk altında olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan, ebeveynlerin evden çalışma ortamına katkı sağlamaları ve çocukları için uygun ortam yaratmalarının önemli bir yerde durduğu tartışılmıştır. Bu durum özelinde sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı olan ailelerin, evdeki dijital öğrenme ortamını sağlamada, ebeveynlerin iş koşulları ve daha uzun çalışma saatleri de gözetilerek daha yetersiz oldukları, bunun yanı sıra evden çalışma imkanı olan ebeveynlerin çevrimiçi öğrenme katılımında daha yeterli oldukları sonuçları paylaşılmıştır.

COVID-19 VE DÜNYADA EĞİTİM

Pandemi sürecinde eğitimdeki kayıpları önlemek amaçlı strateji ve eylem planları geliştiren iki kurum dikkat çekmektedir: OECD ve UNESCO. OECD'in geniş kapsamlı raporunda kısa vadede ülkelerin içinde buldukları akademik yılı etkin bir şekilde tamamlama ve ardından sosyal mesafe kurallarına uyularak yüz yüze eğitimin nasıl devam etmesi gerektiği yönünde ülkelerin uzun vadeli planlar ortaya koyması gerektiği belirtilmiştir (Reimers & Scleicher 2020). Ayrıca, teknolojik alt yapısı yetersiz olan ülkelerde daha düşük maliyetli ve ulaşılabilir olan televizyon ve radyo aracılığı ile de eğitimin sürdürülebilirliğine dikkat çekmiştir. Sağlık çalışanları ve eğitim kurumlarının koordineli bir şekilde çalışması gerekliliğine vurgu yapan rapor, aynı zamanda okulların da eğitim planlarının birbirleriyle uyum içinde olması ve birbirlerinin stratejilerinden faydalanarak planların geliştirilebilir ve katkı sağlanabilir olması gerektiğinin altını çizmiştir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin psikolojik refahına yönelik araştırmalar yapılması ve uygulamalar geliştirilmesi, kısa, orta ve uzun vadeli akademik planlar yapılmasının üzerinde durulmuştur. Ayrıca, teknolojik alt yapıyı yaygınlaştırmanın önemli olması, eğitim komisyonları oluşturulmasının işleyişi iyileştirici yönü vurgulanan taraflardan bazılarıdır. Bunlara ek olarak; öğretmenlerin rolünün eş zamanlı eğitim ve eş zamansız eğitimde daha da artması ve buna yönelik yapılacak olan çalışmalar, okulların ve yükseköğretim kurumlarının iş birliği içinde olmasının altı çizilmiştir. Aynı zamanda ebeveynlerin de eğitim veren kurumlarla olan iletişimlerinin etkin bir hale getirilmesi, öğrenci-öğretmen-veli üçgenini besleyen destek mekanizmalarının oluşturulması, ölçme ve değerlendirme alanında öğretmenlerin bilgilerinin güncellenmesi gibi önerilere raporda, kısa ve uzun vadeli akademik planların daha etkin ve faydalı bir hale getirmek için yer verilmiştir.

Uygulanacak olan plan ve stratejiler dışında, öğrencilerin evden süren eğitimlerini desteklemek, öğrenimlerini kolaylaştırmak ve etkileşimi arttırmak amaçlı olarak UNESCO, uzaktan eğitimde yararlanılabilecek eğitim uygulamaları, platformlar ve kaynaklar listesi hazırlamıştır (UNESCO, 2020c). Birçoğuna ücretsiz olarak erişilebilen bu kaynaklar, birçok dilde de hizmet vermenin yanı sıra öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına yönelik olarak kategorize edilmiştir.

COVID-19 VE DÜNYADA EĞİTİM

UNESCO'nun uzaktan eğitim çözümleri ve destekleyici kaynaklara benzer çalışmalar farklı global inisiyatifler ve kuruluşlar da uzaktan eğitim döneminde öğrenciler, ebeveynler, öğretmenler ve akademisyenler için destekleyici ve geliştirici platform ve uygulamaların derlenmesi açısından adımlar atmıştır. Amerikan Yazarlar Derneği (Association of American Publishers) Yükseköğretime yönelik olarak aralarında Oxford, Cambridge, Princeton Üniversiteleri yayınlarının, ayrıca EBSCO, JSTOR ve SAGE Publishing gibi saygın akademik yayınların yayınlandığı platformların açık erişim sorumluluklarını ve imkanlarını derlemiştir (Association of American Publishers, 2020). Benzer olarak Cambridge Üniversitesi çevrimiçi içerik yaratımı, öğrencilere dönüt vermek için kullanılabilir uygulamalar, test uygulamaları öğrencilerin gelişmelerinin takibi için kullanılabilir platformları derlemiştir (Cambridge Assessment, 2020). Benzer olarak Commonwealth of Learning organizasyonu üniversite ve K12 öğrencilerini kapsayan uzaktan eğitim platformlarını eğitimcilerin ve öğrencilerin dikkatine sunmuştur (Commonwealth of Learning, 2020). Öte yandan eğitimin farklı aşamalarında olan öğrencileri kapsayan birçok uzaktan eğitim imkanı bu süreçte ilgili kişilerle paylaşılmıştır. San José Public Library tarafından derlenen platformlar öğrencilerin öğrenim seviyelerine ve ebeveynlere yöneliktir (San José Public Library, 2020). Ayrıca özel eğitim gerektiren ve maddi olarak yetersiz olan öğrencilere yönelik organizasyonların bulunduğu sayfalar da kullanıcılarla paylaşılmıştır (Bellwether, 2020). UNICEF ise Microsoft ortaklığı ile Eğitim Pasaportu (Learning Passport) isimli platformla bu süreçte yerinden edilmiş ve mülteci çocukların eğitimine devam edebilmesi için bir girişim başlatmıştır (UNICEF, 2020). Tüm bu girişimlere ek olarak evde öğrenmenin daha etkin bir hale getirilmesi için okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrenimi kapsayan platformlar da bu dönemde yaygınlaştırılmış ve paylaşılmıştır (MENSA, 2020; Metro Nashville Public Schools, 2020; CATO Institute, 2020).

UNESCO'nun 25 Mayıs 2020 verilerine göre, bu süreçte Türkiye'de okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademeleri olmak üzere toplamda 24,901,925 öğrenci, Covid-19 pandemisinden etkilenmiştir.

Türkiye'de Çevrimiçi Eğitime Geçiş

Türkiye'de ilk Covid-19 vakası 10 Mart 2020 tarihinde görüldü (TRT Haber, 2020a). İlk vakaya dair Sağlık Bakanlığında yapılan açıklamalarla eş zamanlı olarak, Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk da Sağlık Bakanlığı ile iletişim halinde olduklarını ve eğitim sürecinde nasıl bir yol haritası izleneceğine dair karar verilirken Sağlık Bakanlığının bilgi paylaşımlarını göz önünde bulunduracaklarını açıkladı (TRT Haber, 2020a). 12 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan öncülüğünde Covid-19 virüsüne karşı alınacak olan tedbirler kapsamının görüşüldüğü toplantının ardından Bakan Ziya Selçuk, ilkokul, ortaokul ve liseler için 16-30 Mart 2020 tarihleri arasında yüz yüze eğitime 2 haftalık bir ara verileceğini ve 23 Mart 2020 tarihinden itibaren TV ve internet platformlarından eğitim ve öğretiminin sürdürüleceğini belirtti. Selçuk, bu süreçte ilk ve orta dereceli okullardaki eğitimin, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile TRT üzerinden, eba.gov.tr sitesi üzerinden internet aracılığıyla haftalık ders müfredatının yeniden yapılandırılarak gerekli eğitimin sürdürüleceğine dair yaptığı açıklamalarını T.C Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) sitesinden yaptığı açıklamayla ayrıntılandırdı (MEB, 2020a).

Uzaktan eğitime dair yapılan ikinci açıklama ise; 25 Mart 2020 tarihinde Bakan Ziya Selçuk tarafından her kademe için evde çevrimiçi eğitim ve öğretimin 30 Nisan 2020'ye dek uzatıldığı yönünde oldu (TRT Haber, 2020b). Diğer ülkelere benzer bir şekilde aşamalı olarak eğitime ara veren Türkiye'de, Bakan Selçuk tarafından 29 Nisan 2020'de uzaktan eğitimin 31 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatıldığına dair bir açıklama daha yaptı (AA, 2020). 18 Mayıs 2020 tarihinde ise kabine toplantısının ardından Bakan Ziya Selçuk'un resmi Twitter hesabından 2019-2020 Eğitim ve Öğretim yılının sona erdiği, uzaktan eğitimin 19 Haziran Cuma gününe dek sürdürüleceği ve yeni eğitim ve öğretim yılının Eylül ayında başlayacağı açıklaması yapılmıştır (Selçuk, 2020). Uzaktan eğitime ilişkin Temmuz ayında yeni yapılan açıklamalar ise üç olası eğitim modeli üzerinde çalışıldığı ve bu modellerin uzaktan eğitimin devam etmesi, karma yöntem uygulanması ve sosyal mesafe kuralları ve önlemlerle 31 Ağustos'ta eğitim ve öğretime başlanmasına ilişkindir (Hürriyet, 2020; CNNTurk, 2020). 19 Haziran tarihinde sona eren eğitim öğretim yılının bitiminin ardından Bakan Selçuk EBA yayınlarının yaz döneminde de yayınlarına devam edeceğini belirtmiştir (Milliyet, 2020).

COVID-19 VE TÜRKİYE'DE EĞİTİM

UNESCO'nun 25 Mayıs 2020 verilerine göre bu süreçte Türkiye'de okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademeleri olmak üzere toplamda 24,901,925 öğrenci, Covid-19 pandemisinden etkilenmiştir (UNESCO, 2020a).

Pandemi döneminde Türkiye'de devlet okullarında uzaktan eğitim ilkokul, ortaokul, lise kademeleri için televizyonda TRT ve çevrimiçi bir platform olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tarafından yürütülmüştür. EBA sitesinde yayınlanan içerikler öğrenciler tarafından TRT'den de takip edilebilmiştir. Ayrıca 8.sınıf, lise hazırlık sınıfları ve 12. sınıf öğrencileri için canlı dersler sunulmuştur (EBA, 2020).

Dünyadaki ve Türkiye'deki uzaktan eğitim sürecini inceleyen Yamamoto ve Altun'a göre; Türkiye'de uzaktan eğitim sürecinin yol haritası mevzuat, altyapı, insan kaynakları, içerik ve uygulama olmak üzere beş temel alan baz alınarak yürütülmüştür (Yamamoto T.& Altun, 2020). Makalede, çevrimiçi eğitim ve dijital öğrenmenin, yakın gelecekte yüz yüze eğitimin bir alternatifi olmak yerine eğitimde başat bir rol üstlenebileceğini öngörülmektedir. Ayrıca Türkiye'de ilk Covid-19 vakası çıkmadan bir ay önce, 10 Şubat 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı "Eğitimde Fırsat Adaleti" lansmanını gerçekleştirilmiştir (MEB, 2020b). Bu lansmanda EBA Akademik Destek ve öğretmenler için EBA Mesleki Gelişim girişimlerine değinilmiştir. Bu lansman, çevrimiçi eğitime zorunlu geçiş aşamasında dijital eşitsizliğe dair önemli bir yerde durmaktadır. Ayrıca, bu süreçte Türkiye'de çeşitli kurum ve organizasyonlar tarafından yürütülen eğitim projeleri de yapılmıştır. Bu girişimlerden biri Köy Okulları Değişim Ağı Derneği (KODA) tarafından 8 Temmuz 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Panele dernek kurucularının ve yetkililerinin yanı sıra kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenler de katkıda bulunmuş, uzaktan eğitim süreci ve okula geri dönüş değerlendirilmiştir (Köy Okulları Değişim Ağı, 2020). Ayrıca Öğretmen Ağı Platformu ise "Pandemi Günlerinde Öğretmen Olmak" ve "Pandemi Günlerinde Hijyen Kuralları" başlıklı çevrimiçi konuşmalarla eğitimcilere destek sağlamıştır (Öğretmen Ağı, 2020a); (Öğretmen Ağı, 2020b). Eğitim Reformu Girişimi ise "Türkiye'de Korona Virüs'ün Eğitime Etkileri" yazı dizisinde öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin gözlem ve çözüm önerilerini paylaşmışlardır (Eğitim Reformu Girişimi, 2020). Bu dönemde Khan Academy Türkiye platformundan öğrenciler seviyelerine göre ders içeriklerine erişebilmişlerdir (Khan Academy, 2020). Türkiye Özel Okullar Derneği dergisinin Temmuz ayı sayısında ise "Pandemi Süreci ve Eğitim" başlığı ile akademisyen ve uzmanlar tarafından kurumların sorumlulukları, öğrenci perspektifi, dijital dönüşüm gibi temalar ele alınmıştır (Tozok, 2020). Bu gelişmelere ek olarak; Milli Eğitim Bakanlığı bu süreçte öğretmenlere uzaktan eğitim kapsamında uzaktan hizmet içi eğitimler başlatmış ve Bakan Ziya Selçuk Türkiye'de 125 bin öğretmenin eğitimlere katıldığını ifade etmiştir (MEB, 2020c). Bahsedilen girişimde öğretmenlere yönelik YouTube kanalının açılması, bilişim ağırlıklı 17 mesleki gelişim eğitimi başlatılması bulunmaktadır. Bu girişimlerin yanı sıra Bakan Ziya Selçuk 18 Mart 2020 tarihinde Covid-19'un travmatik etkilerinin azaltılması amacıyla "Psikososyal Destek Paketi" yürürlüğe koyacaklarını açıklamıştır (MEB, 2020d).

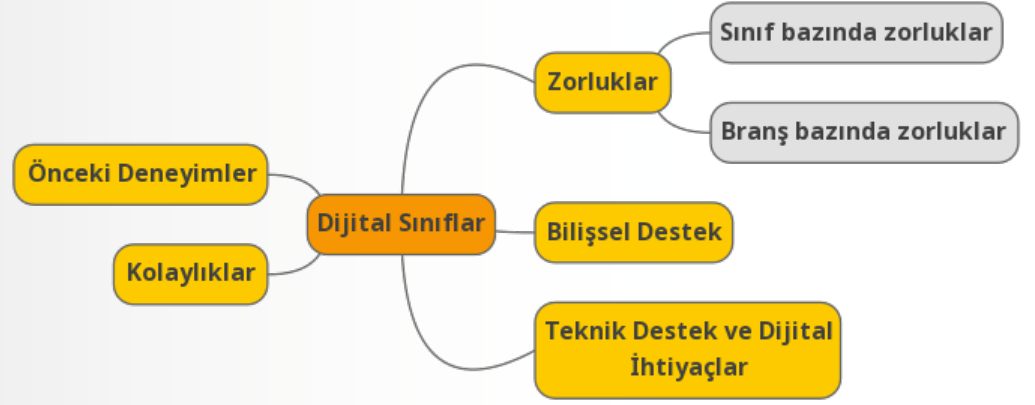

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Amaç

Anket çalışmamıza başlarken, amacımız pandemi sebebiyle acil uzaktan eğitim uygulamasına geçiş esnasında K12 seviyesindeki öğretmenlerin özellikle sürecin ilk döneminde yaşadıkları zorluklar, riskler ve fırsatların anlaşılmasıdır. Pandeminin devamı durumunda kısa vadede, dijitalleşmenin gereği olarak ise orta vadede bir yol haritası çizilebilmesi için, öğretmen deneyimleri ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ve başlangıç noktasına dair bir referans olması önem arz etmektedir. Bu çalışmayla, ihtiyaç ve gelişime açık yönlerin belirlenmesine katkı sağlamak, süreç değerlendirmelerinde pandeminin eğitimi etkilediği ilk yarıyla dair öğretmenlerin deneyimlerine ilişkin bir veri setiyle alanyazına katkı sunmak amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışmanın yönteminde veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan anket soruları kullanılmıştır. Bu anket, Covid-19 pandemisi ile birlikte ilk ve orta öğretim seviyesinde başlatılan çevrimiçi eğitim süreci hakkındaki toplam 15 sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların anketi tamamlama süresi ortalama olarak 4-5 dakikadır. Veri toplama aşaması 05.05.2020-29.06.2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada “surveymonkey” isimli web sitesi aracılığıyla çevrimiçi platformlar kullanılarak katılımcılara ulaşılmıştır. Anketin uygulanması öncesinde katılımcılara çalışmanın amacı hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Veri toplama aşaması sonlandığında Statistics Package for Social Sciences 25 (SPSS 25) programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulguları, sayısal ve yüzdelerle içeren tablolar şeklinde sunulmuştur.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Örneklem

Bu araştırmada hedeflenen evren Türkiye'de bulunan ve K12 eğitim seviyesinde öğretmenlik yapan bireylerden oluşmaktadır. Veri toplama aşamasında anketi dolduran katılımcı sayısı 952 kişidir. Bu katılımcılar içerisinde Covid-19 süresince çevrimiçi eğitim vermeyen 82 kişi, lisans eğitim seviyesinde görev yapan 2 kişi ve Türkiye'de olmadığını belirten 3 kişi bu çalışmaya dahil edilmemiştir. Son haliyle toplam 865 katılımcıdan elde edilen veriler ile istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir.

Demografik Bilgiler

- 1) Yaş: Katılımcıların çoğunluğu (n = 353, %40,8) 30-39 yaş aralığındadır. Diğer katılımcılara bakıldığında ise 40-49 yaş aralığında 231 kişi (%26,7), 20-29 yaş aralığında 203 kişi (%23,5), 50-59 yaş aralığında 69 kişi (%8) ve 60 yaş ve üzeri olan 9 kişi (%1) bulunmaktadır. (Tablo.1)
- 2) Cinsiyet: Katılımcıların %71,3'ü (n = 617) kadın, %28,1'i (n = 243) erkektir. 5 katılımcı (%0,6) ise cinsiyet belirtmemiştir.
- 3) Büyükşehir/ Şehir Dağılımı: Örneklem %81'i (n = 701) büyükşehirde, %19'u (n = 164) ise şehirde yaşamaktadır.
- 4) Tecrübe: Sırasıyla bakıldığında, katılımcıların çoğu 5 yıl veya daha az deneyime sahipken (n = 206, %23,8), 199 kişi (%23) 6-10 yıl, 166 kişi (%19,2) 11-15 yıl, 159 kişi (%18,4) 21 yıl ve üzeri, 135 kişi ise (%15,6) 16-20 yıl deneyime sahiptir.
- 5) Sınıf Seviyesi: Sırasıyla bakıldığında katılımcıların %32,1'i (n = 278) Lise, %32'si n = (277) Ortaokul, %24,4'ü (n = 211) ilkokul, %11,4'ü (n = 99) Okul Öncesi seviyesinde eğitim vermektedir.
- 6) Branş: 22 farklı branştan öğretmenin katıldığı bu ankette en fazla sınıf öğretmenliği (n = 164, %19), yabancı dil (n = 153, %17,7), matematik (n = 93, %10,8) ve okul öncesi (n = 81, %9,4) branşları öne çıkmaktadır (Şekil.1).

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Şekil 1. Branş dağılımı.

7) Verilerin analizi sürecinde, katılımcıların branşı, “laboratuvar/uygulama alanı” gerektiren derslerin varlığına göre “uygulama gerektiriyor” ve “uygulama gerektirmiyor” şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya ilişkin bilgiler Tablo.2’de yer almaktadır. Bu süreçte çevrimiçi ders veren fakat branşını belirtmeyen öğretmenler ise “diğer” kategorisine dahil edilmiştir. Buna göre anketi cevaplayan öğretmenlerin %29’u (n = 251) uygulama gerektiren branşlarda çevrimiçi eğitim verirken %69,8’i (n = 604) uygulama gerektirmeyen branşlarda çevrimiçi eğitim vermiştir. Diğer kategorisinde ise 10 katılımcı yer almaktadır. (%1,2)

8) Devlet Okulu/ Özel Okul Dağılımı: Devlet okulunda eğitim veren öğretmen sayısı 549 (%63,5), özel okulda eğitim veren öğretmen sayısı ise 316’dır (%36,5).

Tüm demografik değişkenlere ilişkin veriler Tablo.1’de yer almaktadır.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

<i>Değişkenler</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Yaş		
20-29 yaş	203	23,5
30-39 yaş	353	40,8
40-49 yaş	231	26,7
50-59 yaş	69	8
60 yaş ve üzeri	9	1
Cinsiyet		
Kadın	617	71,3
Erkek	243	28,1
Belirtmedi	5	0,6
Konum		
Büyükşehir	701	81
Şehir	164	19
Tecrübe		
5 yıl ve daha az	206	23,8
6-10 yıl	199	23
11-15 yıl	166	19,2
16-20 yıl	135	15,6
21 yıl ve üzeri	159	18,4
Sınıf Seviyesi		
Okul Öncesi	99	11,4
İlkokul	211	24,4
Ortaokul	277	32
Lise	278	32,1
Branş		
Lab/Uygulama alanı gerektiren branşlar	251	29

Tablo.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Branşlar	
Uygulama gerektiriyor	Okul Öncesi, Fen Bilimleri, Fizik, Kimya, Biyoloji, Müzik, Resim, Drama, Görsel Sanatlar, Halk Oyunları Beden Eğitimi, Bilişim Teknolojileri, Meslek Bilgisi, Özel Eğitim
Uygulama gerektirmiyor	Matematik, Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Yabancı Dil, Sınıf Öğretmeni, Sosyal Bilgiler, Coğrafya, Tarih, Felsefe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

Tablo.2 Uygulamaya ilişkin ders kategorileri

Bulgular

Önceki Deneyimler

Ankete katılan öğretmenlerin Covid-19 öncesindeki çevrimiçi eğitim deneyimleri sorgulanmıştır. Verilen cevaplar örneklemin genel dağılımı, sınıf seviyesi, kurum türü ve branşı açısından karşılaştırılmıştır.

Önceki deneyimlere ilişkin sayısal ve yüzdelerik değerlere Tablo.3'te yer verilmiştir.

	Daha Önce Çevrimiçi Eğitim Vermedim		Daha Önce Çevrimiçi Eğitim Verdim	
	n	%	n	%
Genel Dağılım	768	88,8	97	11,2
Eğitim Seviyesi				
Okul Öncesi	92	92,9	7	7,1
İlkokul	193	91,5	18	8,5
Ortaokul	250	90,3	27	9,7
Lise	233	83,8	45	16,2
Kurum				
Devlet Okulu	495	90,2	54	9,8
Özel Okul	273	86,4	43	13,6

Tablo.3 Önceki deneyimler

Genel Dağılım;

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%88,8, n = 768) daha önce hiç çevrimiçi eğitim vermediği, Covid-19 pandemi süreciyle birlikte çevrimiçi eğitime başladığı görülmüştür.

Sınıf Seviyesi:

Daha önce çevrimiçi eğitim vermeyen öğretmenlerin oranı

- I. Okul öncesi seviyede %92,9 (n = 92)
- II. İlkokul seviyesinde %91,5 (n = 193)
- III. Ortaokul seviyesinde %90,3 (n = 250)
- IV. Lise seviyesinde %83,8 (n = 233) olarak bulunmuştur.

Buna göre tüm seviyeler için benzer şekilde Covid-19 süreci ile birlikte çevrimiçi eğitime başlama oranının daha fazla olduğu görülmüştür.

Kurum:

Daha önce çevrimiçi eğitim vermeyen öğretmenlerin oranı

- I. Devlet okulunda %90,2 (n = 495)
- II. Özel okulda ise %86,4 (n = 273) olarak bulunmuştur.

Buna göre özel ve devlet okulları için önceli çevrimiçi deneyimlerin durumu benzerdir ve Covid-19 süreci ile birlikte çevrimiçi eğitime başlama oranı daha fazladır.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

Yaşanılan Zorluklar

Ankete katılan öğretmenlerin Covid-19 sürecinde çevrimiçi eğitime geçişle birlikte yaşadıkları zorluklar incelenmiştir. Verilen cevaplar örneklemin genel dağılımı, sınıf seviyesi, kurum türü ve branşı açısından karşılaştırılmıştır.

Çevrimiçi eğitime geçişle birlikte öğretmenlerin zorlandıkları konulara ilişkin sayısal ve yüzdelerik değerlere Tablo 4'te yer verilmiştir.

Genel Dağılım:

Anket yanıtları incelendiğinde

- I. Sınıf hakimiyetinde zorlandığını belirtenlerin oranı %14,6 (n = 126),
- II. Ders için içerik üretiminde zorlandığını belirtenlerin oranı %32 (n = 277),
- III. Teknoloji kullanımı ya da bilgi eksikliği açısından zorlandığını belirtenlerin oranı %14,7 (n = 127),
- IV. Teknik donanım ve alt yapı eksikliği açısından zorlandığını belirtenlerin oranı % 42,7 (n = 369) olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre, “teknik donanım ve alt yapı eksikliği” nin öğretmenlerin en çok zorluk çektiği alan olduğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla “ders için içerik üretimi”, “teknoloji kullanımı ya da bilgi eksikliği”, “sınıf hakimiyeti” gelmektedir. Bunun yanı sıra, hiçbir konuda zorlanmadığını belirtenlerin oranı ise %32,4 bulunmuştur (n = 280).

Sınıf Seviyesi:

Çevrimiçi eğitime geçişle birlikte anketi yanıtlayan öğretmenlerin

- I. Sınıf hakimiyetinde zorlanma oranları; okul öncesinde %34,3 (n = 34); ilkokulda %19 (n = 40); ortaokulda %9,7 (n = 27) lisede %9 (n = 25) olarak bulunmuştur.
- II. Ders için içerik üretimi açısından zorlanma oranları; okul öncesinde %36,4 (n = 36); ilkokulda %37 (n = 78); ortaokulda %28,9 (n = 80); lisede %29,9 (n = 83) olarak bulunmuştur.
- III. Teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği açısından zorlanma oranları; okul öncesinde %13,1 (n = 13), ilkokulda %19,9 (n = 42), ortaokulda %10,8 (n = 30), lisede %15,1 (n = 42) olarak bulunmuştur.
- IV. Teknik donanım ve alt yapı eksikliği açısından zorlanma oranları; okul öncesinde %30,3 (n = 30); ilkokulda %45,5 (n = 96), ortaokulda %43,7 (121), lisede %43,9 (122) olarak bulunmuştur.
- V. Hiçbir konuda zorlanmadığını belirtenlerin oranı ise okul öncesinde %30,3 (n = 30), ilkokulda %24,6 (n = 52), ortaokulda %33,9 (n = 94), lisede %37,4 (n = 104) olarak bulunmuştur.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Sınıf seviyesi bazında yapılan analizler, okul öncesi öğretmenlerinin en fazla “ders için içerik üretimi” konusunda zorlandığını göstermektedir. Yaşanılan zorluklarda ikinci sırada “sınıf hakimiyeti”, üçüncü sırada yakın bir oranla “teknik donanım ve altyapı eksikliği” yer almaktadır. Dördüncü sırada ise görece daha düşük olarak “teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği” gelmektedir. İlkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin en çok zorlandığı konu benzer şekilde “teknik donanım ve alt yapı eksikliği”dir. Daha sonra ikinci sırada “içerik üretiminde zorluk”, üçüncü sırada “teknoloji kullanımında zorluk ve bilgi eksikliği” ve dördüncü sırada “sınıf hakimiyeti” yer almaktadır.

Yaşanılan Zorluklar										
	Sınıf Hakimiyeti		Ders İçin İçerik Üretimi		Teknoloji Kullanımında Zorluk ya da Bilgi Eksikliği		Teknik donanım ya da Alt Yapı eksikliği		Hiçbir Konuda Zorlanmadım	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Genel Dağılım	126	14,6	277	32	127	14,7	369	42,7	280	32,4
Eğitim Seviyesi										
Okul Öncesi	34	34,3	36	36,4	13	13,1	30	30,3	30	30,3
İlkokul	40	19	78	37	42	19,9	96	45,5	52	24,6
Ortaokul	27	9,7	80	28,9	30	10,8	121	43,7	94	33,9
Lise	25	9	83	29,9	42	15,1	122	43,9	104	37,4
Kurum										
Devlet Okulu	58	10,6	184	33,5	100	18,2	266	48,5	156	28,4
Özel Okul	68	21,5	93	29,4	27	8,5	103	32,6	124	39,2
Branş										
Lab/Uygulama alanı gerektiren branşlar	51	20,3	78	31,1	33	13,1	97	38,6	82	32,7
Lab/Uygulama alanı gerektirmeyen branşlar	74	12,3	197	32,6	92	15,2	267	44,2	195	32,3

Tablo 4. Yaşanılan Zorluklar

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

Kurum:

Öğretmenlerin zorlandığı konulara kurum türleri açısından bakıldığında;

I.Devlet okulundaki öğretmenlerin %10,6'sı (n = 58) sınıf hakimiyetinde ve %33,5'i (n = 184) ders için içerik üretiminde zorlanırken %18,2'si (n = 100) teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği sebebiyle, %48,5'i (n = 266) teknik donanım ve alt yapı eksikliği sebebiyle zorlanmaktadır. Devlet okullarındaki öğretmenlerin %28,4'ü (n = 156) hiçbir konuda zorlanmadığını belirtmiştir.

II.Özel okullarda çalışan öğretmenlere bakıldığında ise %21,5'inin (n = 68) sınıf hakimiyetinde ve %29,4'ünün (n = 93) ders için içerik üretiminde; %8,5'inin (n = 27) teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği sebebiyle, %32,6'sının (n = 103) teknik donanım ve alt yapı eksikliği sebebiyle zorlandığı görülmüştür. Özel okullardaki öğretmenlerin %39,2'si (n = 124) hiçbir konuda zorlanmadığını belirtmiştir.

Kurum bazında yapılan analizler, devlet okullarındaki öğretmenler arasında teknik donanım ve altyapı desteğinin eğitimi en zorlaştıran etken olduğunu göstermektedir. Özel okullarda çalışan katılımcı öğretmenlerin cevaplarında ise, yine teknik donanım ve alt yapı eksikliğine ilişkin zorlukların ilk sırada geldiği görülmektedir. Her iki kurum türünde de, zorluklarda ikinci sırada ders için içerik üretimi, üçüncü sırada sınıf hakimiyeti, dördüncü sırada ise teknoloji kullanımında zorluk ve bilgi eksikliği gelmektedir.

Branşlar:

Çevrimiçi eğitim veren öğretmenlerin zorlandıkları konular branşlar açısından incelendiğinde

I.Sınıf hakimiyetinde zorlanma oranları; uygulama gerektiren branşlarda %20,3 (n = 51), uygulama gerektirmeyen branşlarda %12,3'dir (n = 74).

II. Ders için içerik üretimi açısından zorlanma oranları; uygulama gerektiren branşlarda %31,1 (n = 78), uygulama gerektirmeyen branşlarda %32,6'dır (n = 197).

III. Teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği açısından zorlanma oranları; uygulama gerektiren branşlarda %13,1 (n = 33), uygulama gerektirmeyen branşlarda %15,2'tür (n = 92).

IV. Teknik donanım ve alt yapı eksikliği açısından zorlanma oranları; uygulama gerektiren branşlarda %38,6 (n = 97), uygulama gerektirmeyen branşlarda %44,2'dir (n = 267).

V.Hiçbir konuda zorlanmayanların oranı; uygulama gerektiren branşlarda %32,7 (n = 82), uygulama gerektirmeyen branşlarda %32,3'tür (n = 195) olarak bulunmuştur.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Branş bazında yapılan analizlere bakıldığında hem uygulama gerektiren hem de uygulama gerektirmeyen branşlardaki öğretmenlerin en fazla zorluk yaşadıkları konular arasında ilk sırada “teknik donanım ve alt yapı eksikliği”, ikinci sırada “ders için içerik üretimi” yer almaktadır. Uygulama gerektiren branşlarda üçüncü sırada “sınıf hakimiyeti”, dördüncü sırada “teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği” gelmektedir. Uygulama gerektirmeyen branşlarda ise üçüncü sırada “teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği”, dördüncü sırada “sınıf hakimiyeti” yer almaktadır. Ayrıca, hiçbir konuda zorlanmayanların oranının az bir farkla uygulama gerektirmeyen branşlar için daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Kolaylıklar

Ankete katılan öğretmenlerin çevrimiçi eğitimi hangi açıdan kolaylaştırıcı buldukları sorgulanmıştır. Verilen cevaplar örneklemin genel dağılımı, sınıf seviyesi, kurum türü ve branşı açısından karşılaştırılmıştır.

Genel Dağılım:

Anket yanıtlarına göre, öğretmenler için çevrimiçi eğitimin kolaylık sağladığı konuların başında bu uygulamanın daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması yer almaktadır (%37,8, n = 327). Daha sonra ikinci sırada “zaman yönetimindeki esneklik” (%34,2, n = 297) ve üçüncü sırada “mobilite” yer gelmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin %24'üne (n = 208) göre, çevrimiçi eğitim uygulamasının işini kolaylaştırmadığını düşünmektedir.

Sınıf Seviyesi:

Anket sonuçlarına göre, çevrimiçi eğitim uygulamasının

- I.Zaman yönetiminde esneklik sağlaması sebebiyle işini kolaylaştırdığını düşünen öğretmenlerin oranı; okul öncesinde %30,3 (n = 30); ilkokulda %30,3 (n = 64); ortaokulda %41,9 (n = 116); lisede %42,1 (n = 117)
- II.Daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması sebebiyle işini kolaylaştırdığını düşünen öğretmenlerin oranı; okul öncesinde %18,2 (n = 18); ilkokulda %26,5 (n = 56); ortaokulda %31 (n = 86); lisede %30,9 (n = 86)
- III.Mobilite sağlaması sebebiyle işini kolaylaştırdığını düşünen öğretmenlerin oranı; okul öncesinde %12,1 (n = 12); ilkokulda %22,3 (n = 47); ortaokulda %30,7 (n = 85); lisede %23 (n = 64)
- IV.İşini kolaylaştırmadığını düşünen öğretmenlerin oranı; okul öncesinde %48,5 (n = 48); ilkokulda %39,3 (n = 83); ortaokulda %28,2 (n = 78); lisede %31,7 (n = 88) olarak bulunmuştur.

Çevrimiçi eğitime geçişle birlikte öğretmenlerin, işinin kolaylaştığı düşündükleri alanlara ilişkin sayısal ve yüzdelerik değerlere Tablo 5'te yer verilmiştir.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Kolaylıklar								
	Zaman Yönetiminde Esneklik		Daha Zengin İçerik Üretimi		Mobilite		İşimi Kolaylaştırmadı	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Genel Dağılım	297	34,2	327	37,8	246	28,4	208	24
Eğitim Seviyesi								
<i>Okul Öncesi</i>	30	30,3	18	18,2	12	12,1	48	48,5
<i>İlkokul</i>	64	30,3	56	26,5	47	22,3	83	39,3
<i>Ortaokul</i>	116	41,9	86	31	85	30,7	78	28,2
<i>Lise</i>	117	42,1	86	30,9	64	23	88	31,7
Kurum								
<i>Devlet Okulu</i>	206	37,5	147	26,8	145	26,4	191	34,8
<i>Özel Okul</i>	121	38,3	99	31,3	63	19,9	106	33,5
Branş								
<i>Lab/Uygulama alanı gerektiren branşlar</i>	87	34,7	67	26,7	55	21,9	98	39
<i>Lab/ Uygulama alanı gerektirmeyen branşlar</i>	237	39,2	175	29	153	25,3	193	32

Tablo 5. Kolaylıklar

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Sınıf seviyesine göre bakıldığında, “zaman yönetiminde esneklik” tüm seviyedeki öğretmenler için çevrimiçi eğitim sürecindeki işini kolaylaştırıcı etkenlerin başında gelmektedir. Benzer şekilde, kolaylaştırıcı etkenler arasında tüm seviyeler için ikinci sırada “daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması” ve üçüncü sırada “mobilite sağlaması” yer almaktadır. Bunun yanı sıra, çevrimiçi eğitim uygulamasının işini kolaylaştırmadığını düşünenler öğretmenler içinde ilk sırada okul öncesi öğretmenleri yer alırken, ikinci sırada ilköğretim öğretmenleri, üçüncü sırada lise öğretmenleri ve dördüncü sırada ortaokul öğretmenleri gelmektedir.

Kurum Türü:

Çevrimiçi eğitim uygulamasının sağladığı kolaylıklara devlet okulu ve özel okullar açısından bakıldığında;

I.Devlet okullarındaki öğretmenler arasında zaman yönetiminde esneklik sağlaması sebebiyle işinin kolaylaştığını düşünenlerin oranı %37,5 (n = 206), daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması sebebiyle işinin kolaylaştığını düşünenlerin oranı %26,8 (n = 147), mobilite sağlaması sebebiyle işinin kolaylaştığını düşünenlerin oranı %26,4 (n = 145) olarak bulunmuştur. Çevrimiçi eğitim uygulamasının işini kolaylaştırmadığını düşünenlerin oranı ise %34,8 (n = 191)'dir

II.Özel okullardaki öğretmenler arasında zaman yönetiminde esneklik sağlaması sebebiyle işinin kolaylaştığını düşünenlerin oranı %38,3 (n = 121), daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması sebebiyle işinin kolaylaştığını düşünenlerin oranı %31,3 (n = 99), mobilite sağlaması sebebiyle işinin kolaylaştığını düşünenlerin oranı %19,9 (n = 63) olarak bulunmuştur. Çevrimiçi eğitim uygulamasının işini kolaylaştırmadığını düşünenlerin oranı ise %33,5 (n = 106)'dir.

Kurum bazında yapılan analizlere göre, hem devlet okullarında hem de özel okullarda, çevrimiçi eğitim uygulamasının sağladığı kolaylıklar arasında ilk sırada “zaman yönetiminde esneklik” yer almaktadır. Daha sonra her iki kurum türünde de ikinci sırada “daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması” ve üçüncü sırada “mobilite sağlaması” gelmektedir. Çevrimiçi eğitim uygulamasının işini kolaylaştırmadığını düşünen öğretmenlerin oranı devlet okullarındaki ve özel okullardaki öğretmenler için benzerdir.

Branş

I.Zaman yönetiminde esneklik sağlaması sebebiyle işini kolaylaştırdığını düşünen öğretmenlerin oranı; uygulama gerektiren branşlarda %34,7 (n = 87), uygulama gerektirmeyen branşlarda %39,2'dir (n = 237).

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

II. Daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması sebebiyle işini kolaylaştırdığını düşünen öğretmenlerin oranı; uygulama gerektiren branşlarda %26,7 (n = 67), uygulama gerektirmeyen branşlarda %29'dur (n = 175)

III. Mobilite sağlaması sebebiyle işini kolaylaştırdığını düşünen öğretmenlerin oranı; uygulama gerektiren branşlarda %21,9 (n = 55), uygulama gerektirmeyen branşlarda %25,3'tür (n = 153)

IV. İşini kolaylaştırmadığını düşünen öğretmenlerin oranı; uygulama gerektiren branşlarda %39 (n = 98), uygulama gerektirmeyen branşlarda %32'tir (n = 193) olarak bulunmuştur.

Branş bazında yapılan analizlere göre hem uygulama gerektiren hem de uygulama gerektirmeyen branşlardaki öğretmenler için “zaman yönetiminde esneklik” kolaylaştırıcı etkenler arasında ilk sırada yer almaktadır. Benzer şekilde her iki grup için ikinci sırada “daha zengin bir içerik üretimi” üçüncü sırada “mobilite sağlaması” gelmektedir. Çevrimiçi eğitim uygulamasının işini kolaylaştırmadığını düşünen öğretmenlerin oranı küçük bir farkla uygulama gerektiren branşlarda daha fazladır.

Bilişsel Destek

Ankete katılan öğretmenlerin çevrimiçi eğitim sürecinde ihtiyaç duydukları bilişsel desteği hangi kaynaklardan karşıladıkları sorgulanmıştır. Verilen cevaplar örneklemin genel dağılımı, sınıf seviyesi, kurum türü ve branşı açısından karşılaştırılmıştır.

Çevrimiçi eğitime geçişle birlikte öğretmenlerin, öğretmenlerin ihtiyaç duydukları desteği karşıladıkları kaynaklara ilişkin sayısal ve yüzdelerik değerlere Tablo 6'da yer verilmiştir.

Bilişsel Destek						
	Çalıştığı Kurum Aracılığıyla		Meslektaşları Aracılığıyla		İnternet Aracılığıyla	
	n	%	n	%	n	%
Genel Dağılım	327	37,8	489	56,5	558	64,5
Eğitim Seviyesi						
Okul Öncesi	41	41,4	69	69,7	45	45,5
İlkokul	67	31,8	113	53,6	154	73
Ortaokul	117	42,2	160	57,8	185	66,8
Lise	102	36,7	147	52,9	174	62,6
Kurum						
Devlet Okulu	134	24,4	302	55	413	75,2
Özel Okul	193	61,1	187	59,2	145	45,9
Branş						
Lab/Uygulama alanı gerektiren branşlar	96	38,2	155	61,8	136	54,2
Lab/ Uygulama alanı gerektirmeyen branşlar	228	37,7	330	54,6	417	69

Tablo 6. Bilişsel destek

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Genel Dağılım:

Çevrimiçi eğitim sürecinde ihtiyaç duydukları bilişsel desteği,

- I.Çalıştığı kurumdan karşılayanların oranı %37,8 (n = 327)
- II.Meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak karşılayanların oranı %56,5 (n = 489)
- III.İnternette kendi aramaları sonucunda bulanların oranı %64,5'dir (n = 558)

Bu sonuçlara göre, katılımcıların çoğunluğu ihtiyaç duydukları bilişsel desteği internette kendi aramaları sonucunda bulmuştur. Daha sonra ikinci sırada meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak karşılayanlar gelirken üçüncü sırada çalıştığı kurumdan karşılayanlar yer almaktadır.

Sınıf Seviyesi:

Öğretmenlerin bilişsel desteği karşıladıkları kaynaklara sınıf seviyesinde göre bakıldığında;

- I.Çalıştığı kurumdan destek alanların oranı; okul öncesinde %41,4 (n = 41); ilkokulda %31,8 (n = 67); ortaokulda %42,2 (n =117); lisede %36,7'dir (n = 102).
- II.Meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yapanların oranı; okul öncesinde %69,7 (n = 69); ilkokul %53,6 (n= 113); ortaokul %57,8 (n = 160); lise %52,9'dir (n = 147).
- III.İnternette kendi aramaları sonucu destek alanların oranı; okul öncesi %45,5 (n = 45); ilkokul %73 (n = 154); ortaokul %66,8 (n = 185); lise %62,6'dır (n = 174).

Sınıf bazında yapılan analizlere göre, okul öncesi seviyesindeki öğretmenler bilişsel ihtiyaçlarını oran olarak en fazla “meslektaşları ile bilgi paylaşımı” yaparak karşılarken, ikinci sırada “internette kendi aramaları sonucu”, üçüncü sırada ise “çalıştığı kurum aracılığıyla” karşılamışlardır. Diğer sınıf seviyesindeki öğretmenlerin benzer olarak en çok “internette kendi aramaları sonucu” bilişsel destek aldıkları görülmektedir. Diğer seviyeler için benzer şekilde ikinci sırada “meslektaşları ile bilgi paylaşımı”, üçüncü sırada “çalıştığı kurum aracılığıyla” bilgi paylaşımı yer almaktadır.

Kurum Türü:

Devlet okulu ve özel okuldaki öğretmenlerin ihtiyaç duydukları desteği karşıladıkları kaynaklara bakıldığında;

- I.Devlet okulundaki öğretmenlerin %24,4'ü (n =134) çalıştığı kurumdan, %55'i (n =302) meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak, %75,2'si de (n = 413) x.
- II.Özel okuldaki öğretmenlerin %61,1'i (n =193) çalıştığı kurumdan, %59,2'si (n =187) meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak, %45,9'u (n = 145) internette kendi aramaları sonucu destek almıştır.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

Kurum bazında yapılan analizlere göre, devlet okullarında bulunan öğretmenlerin oran olarak en fazla “internette kendi aramaları sonucu” en az da “çalıştıkları kurum aracılığıyla” bilişsel destek aldıkları görülmüştür. Özel okullarda bulunan öğretmenler ise en fazla “çalıştıkları kurum aracılığıyla” en az da “internette kendi aramaları sonucu” bilişsel destek almıştır.

Branş:

- I.Çalıştığı kurumdan destek alanların oranı; uygulama gerektiren branşlarda %38,2 (n = 96), uygulama gerektirmeyen branşlarda %37,7'dir (n = 228).
- II.Meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yapanların oranı; uygulama gerektiren branşlarda %61,8 (n = 155), uygulama gerektirmeyen branşlarda %54,6'dır (n = 330).
- III.İnternette kendi aramaları sonucu destek alanların oranı; uygulama gerektiren branşlarda %54,2 (n = 136), uygulama gerektirmeyen branşlarda %69'dur (n = 417).

Branş bazında yapılan analizlere göre, uygulama gerektiren branşlarda eğitim veren öğretmenler ihtiyaç duydukları bilişsel desteği en fazla “meslektaşları aracılığıyla bilgi paylaşımı yaparak” karşılamışlardır. Daha sonra ikinci sırada “internette kendi aramaları sonucu”, üçüncü sırada ise “çalıştıkları kurum aracılığıyla” destek alma yer almaktadır Uygulama gerektirmeyen branşlardaki öğretmenler ise ihtiyaç duydukları bilişsel desteği en fazla “internette kendi aramaları sonucu” karşılamışlardır. Daha sonra ikinci sırada fazla “meslektaşları aracılığıyla bilgi paylaşımı yaparak”, üçüncü sırada ise “çalıştıkları kurum aracılığıyla” destek alma yer almaktadır.

Teknik Destek ve Dijital İhtiyaçlar

Ankete katılan öğretmenlerin çevrimiçi eğitim sürecinde gereken teknik ve dijital ihtiyaçları hangi kaynaklardan karşıladıkları sorgulanmıştır. Verilen cevaplar örneklemin genel dağılımı, kurum türü, özel okullardaki sınıf seviyesi ve ve özel okullardaki branşlar açısından karşılaştırılmıştır.

Çevrimiçi eğitime geçişle birlikte öğretmenlerin, gereken teknik destek ve dijital ihtiyaçlarını karşıladıkları kaynaklara ilişkin sayısal ve yüzdelik değerlere Tablo 7'de yer verilmiştir.

Genel Dağılım:

- I.Bu ihtiyaçları çalıştığı kurumdan karşılayanların oranı %9,4 (n = 81)
- II.Kendi imkanları ile karşılayanların oranı %90,6 'tür (n = 784).

Buna göre, gereken teknik ve dijital ihtiyaçları kendi imkanları ile karşılayanların oranı belirgin bir şekilde daha fazladır.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Genel Dağılım:

Çevrimiçi eğitim sürecinde ihtiyaç duydukları bilişsel desteği,

- I.Çalıştığı kurumdan karşılayanların oranı %37,8 (n = 327)
- II.Meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak karşılayanların oranı %56,5 (n = 489)
- III.İnternette kendi aramaları sonucunda bulanların oranı %64,5'dir (n = 558)

Bu sonuçlara göre, katılımcıların çoğunluğu ihtiyaç duydukları bilişsel desteği internette kendi aramaları sonucunda bulmuştur. Daha sonra ikinci sırada meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak karşılayanlar gelirken üçüncü sırada çalıştığı kurumdan karşılayanlar yer almaktadır.

Sınıf Seviyesi:

Öğretmenlerin bilişsel desteği karşıladıkları kaynaklara sınıf seviyesinde göre bakıldığında;

- I.Çalıştığı kurumdan destek alanların oranı; okul öncesinde %41,4 (n = 41); ilkokulda %31,8 (n = 67); ortaokulda %42,2 (n =117); lisede %36,7'dir (n = 102).
- II.Meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yapanların oranı; okul öncesinde %69,7 (n = 69); ilkokul %53,6 (n= 113); ortaokul %57,8 (n = 160); lise %52,9'dir (n = 147).
- III.İnternette kendi aramaları sonucu destek alanların oranı; okul öncesi %45,5 (n = 45); ilkokul %73 (n = 154); ortaokul %66,8 (n = 185); lise %62,6'dır (n = 174).

Sınıf bazında yapılan analizlere göre, okul öncesi seviyesindeki öğretmenler bilişsel ihtiyaçlarını oran olarak en fazla “meslektaşları ile bilgi paylaşımı” yaparak karşılarken, ikinci sırada “internette kendi aramaları sonucu”, üçüncü sırada ise “çalıştığı kurum aracılığıyla” karşılamışlardır. Diğer sınıf seviyesindeki öğretmenlerin benzer olarak en çok “internette kendi aramaları sonucu” bilişsel destek aldıkları görülmektedir. Diğer seviyeler için benzer şekilde ikinci sırada “meslektaşları ile bilgi paylaşımı”, üçüncü sırada “çalıştığı kurum aracılığıyla” bilgi paylaşımı yer almaktadır.

Kurum Türü:

Devlet okulu ve özel okuldaki öğretmenlerin ihtiyaç duydukları desteği karşıladıkları kaynaklara bakıldığında;

- I.Devlet okulundaki öğretmenlerin %24,4'ü (n =134) çalıştığı kurumdan, %55'i (n =302) meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak, %75,2'si de (n = 413) x.
- II.Özel okuldaki öğretmenlerin %61,1'i (n =193) çalıştığı kurumdan, %59,2'si (n =187) meslektaşlarıyla bilgi paylaşımı yaparak, %45,9'u (n = 145) internette kendi aramaları sonucu destek almıştır.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

Kurum Türü:

Öğretmenlerin gereken teknik desteği ve dijital ihtiyaçları karşıladıkları kaynaklara kurum türüne göre bakıldığında;

I.Devlet okulundaki öğretmenlerin %2'si (n = 11) bu ihtiyaçları çalıştığı kurumdan karşılarken %98'i (n =538) kendi imkanlarıyla karşılamıştır.

II.Özel okuldaki öğretmenlerin ise %22,2'si (n = 70) bu ihtiyaçları çalıştığı kurumdan karşılarken %77,8'i (n = 246) kendi imkanlarıyla karşılamıştır.

Teknik Destek ve Dijital İhtiyaçlar				
	Çalıştığı Kurum Aracılığıyla		Kendi İmkanlarıyla	
	n	%	n	%
Genel Dağılım	81	9,4	784	90,6
Kurum Türü				
Devlet Okulu	11	2	538	98
Özel Okul	70	22,2	246	77,8
Özel Okullar/ Eğitim Seviyesi				
	Çalıştığı Kurum Aracılığıyla			
	n	%		
Okul Öncesi	9	11,5		
İlkokul	14	20		
Ortaokul	26	29,5		
Lise	21	26,3		
Branş				
Lab/Uygulama alanı gerektiren branşlar	15	12,3		
Lab/Uygulama alanı gerektirmeyen branşlar	52	27,5		

Tablo 7. Teknik Destek ve İhtiyaçlar

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Kurum bazında yapılan analizlere göre, her iki kurum türünde de gereken teknik desteği ve dijital ihtiyaçları “kendi imkanlarıyla” karşılayanların oranı daha fazladır. Bununla birlikte kendi imkanları ile karşılama ve çalıştığı kurum aracılığıyla karşılama arasındaki fark devlet okullarında çalışan öğretmenler için daha belirgindir.

Sınıf Seviyesi:

Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin durumuna eğitim seviyesine göre bakıldığında;

- I.Okul öncesi seviyede ders veren öğretmenlerin %11,5, (n = 9)
- II.İlkokul seviyesinde ders veren öğretmenlerin %20'si, (n = 14)
- III.Ortaokul seviyesinde ders veren öğretmenlerin %29,5'i, (n = 26)
- IV.Lise seviyesinde ders veren öğretmenlerin %26,3'ü, (n = 21) teknik destek ve dijital ihtiyaçlarını kendi kurumları aracılığı ile karşılamaktadır.

Sınıf seviyesi bazında yapılan analizler, özel okullardaki tüm sınıf seviyeleri için söz konusu desteği kendi imkanları ile karşılayanların oranının daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte özel okullarda gereken teknik desteği kendi kurumları aracılığı ile karşılayanlar içinde ilk sırada ortaokul öğretmenleri gelmektedir. Daha sonra ikinci sırada lise, üçüncü sırada ilkokul ve son sırada okul öncesi öğretmenleri yer almaktadır.

Branş:

Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin durumuna branş bazında bakıldığında;

- I.Uygulama gerektiren branşlardaki öğretmenlerin %12,3 (n = 15),
- II.Uygulama gerektirmeyen branşlardaki öğretmenlerin ise %27,5'i (n = 52) teknik destek ve dijital ihtiyaçlarını kendi kurumları aracılığı ile karşılamaktadır.

Buna göre, teknik destek ve dijital ihtiyaçlarını kendi kurumları aracılığı karşılayanların oranı uygulama gerektirmeyen branşlardaki öğretmenlerde küçük bir farkla daha fazladır.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

Devamlılık

Öğretmenlerin bu süreçte kullanmak zorunda kaldığı bazı çevrimiçi uygulamaları Covid-19 sonrasında da kullanıp kullanmayacağı sorgulanmıştır. Verilen cevaplar genel dağılım, sınıf seviyesi, kurum türü ve branş açısından karşılaştırılmıştır.

Genel Dağılım:

Covid-19 sonrasında da çevrimiçi uygulamaları kullanmaya devam edeceğini bildirenlerin oranı %64 (n = 554), kullanmaya devam etmeyeceğini bildirenlerin oranı %7,5 (n = 65), bu konu hakkında kararsız bir tutum sergileyen öğretmenlerin oranı ise %28,4'tür (n = 246). Buna göre, kullanmaya devam edeceğini bildirenlerin oranının daha fazla olduğu görülmektedir.

Sınıf Seviyesi:

- I. Kullanmaya devam edeceğini bildiren öğretmenlerin oranı; okul öncesinde %47,5 (n = 47); ilkokulda %66,4 (n = 140); ortaokulda %68,6 (n = 190); lisede %63,7'dir (n = 107).
- II. Kullanmaya devam etmeyeceğini bildiren öğretmenlerin oranı; okul öncesinde %13,1 (n = 13); ilkokul %8,1 (n = 17); ortaokul %5,8 (n = 16); lise %6,8'dir (n = 19).
- III. Kararsız olduğunu bildiren öğretmenlerin oranı; okul öncesi %39,4 (n = 39); ilkokul %25,6 (n = 54); ortaokul %25,6 (n = 71); lise %29,5'dir (n = 82).

Sınıf bazında yapılan analizlere göre, tüm seviyelerde Covid-19 sonrasında da çevrimiçi uygulamaları kullanmaya devam edeceğini bildirenlerin oranı daha fazladır. İkinci sırada kararsız olanlar, üçüncü sırada da devam etmeyeceğini bildirenler yer almaktadır.

Kurum Türü:

- I. Devlet okulundaki öğretmenlerin %61,6'sı (n = 338) bu uygulamaları kullanmaya devam edeceğini, %8'i (n = 44) devam etmeyeceğini, %30,4'ü de (n = 167) kararsız olduğunu bildirmiştir.
- II. Özel okuldaki öğretmenlerin %68,4'ü (n = 216) bu uygulamaları kullanmaya devam edeceğini, %6,6'sı (n = 21) devam etmeyeceğini, %25'i de (n = 79) kararsız olduğunu bildirmiştir.

Kuruma bazında yapılan analizlere göre, her iki kurum türünde de kullanmaya devam edeceğini bildirenler ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra ikinci sırada kararsız olanlar, üçüncü sırada da devam etmeyeceğini bildirenler yer almaktadır.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Branş:

- I. Kullanmaya devam edeceğini bildiren öğretmenlerin oranı; uygulama gerektiren branşlarda %61 (n = 153), uygulama gerektirmeyen branşlarda %65,4'tür (n = 395).
- II. Kullanmaya devam etmeyeceğini bildiren öğretmenlerin oranı; uygulama gerektiren branşlarda %8,8 (n = 22), uygulama gerektirmeyen branşlarda %7'dir (n = 42).
- III. Kararsız olduğunu bildiren öğretmenlerin oranı; uygulama gerektiren branşlarda %30,3 (n = 76), uygulama gerektirmeyen branşlarda %27,6'dır (n = 167).

Branş bazında yapılan analizlere göre hem uygulama gerektiren hem de uygulama gerektirmeyen branşlarda eğitim veren öğretmenler Covid-19 sonrasında da çevrimiçi eğitim uygulamalarını kullanmaya devam edeceğini bildirmiştir. Her iki grupta da ikinci sırada kararsız olanlar, üçüncü sırada kullanmaya devam etmeyeceğini bildirenler yer almaktadır. Covid-19 sonrasında öğretmenlerin çevrimiçi eğitim uygulamalarını kullanıp kullanmayacaklarına ilişkin sayısal ve yüzdelerik değerlere Tablo 8'de yer verilmiştir.

Devamlılık						
	Devam Ederim		Devam Etmem		Kararsızım	
	n	%	n	%	n	%
Genel Dağılım	554	64	65	7,5	246	28,5
Eğitim Seviyesi						
Okul Öncesi	47	47,5	13	13,1	39	39,4
İlkokul	140	66,4	17	8,1	54	25,6
Ortaokul	190	68,6	16	5,8	71	25,6
Lise	107	63,7	19	6,8	82	29,5
Kurum						
Devlet Okulu	338	61,6	44	8	167	30,4
Özel Okul	216	68,4	21	6,6	79	25
Branş						
Lab/Uygulama alanı gerektiren branşlar	153	61	22	8,8	76	30,3
Lab/ Uygulama alanı gerektirmeyen branşlar	395	65,4	42	7	167	27,6

Tablo 8. Devamlılık

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMALARI

Sınıf Seviyesi ve Branş Özelinde Zorluk Yaşanan Durumlar

Öğretmenlerin çevrimiçi eğitime geçiş sürecinde sınıf seviyesi ve branş özelinde zorluk yaşadıkları durumların varlığı sorgulanmıştır. Verilen cevaplar genel dağılım, sınıf seviyesi, kurum türü ve branş açısından karşılaştırılmıştır.

Genel Dağılım:

Katılımcıların %38'i (n = 329) eğitim verdiği sınıf seviyesi ve branşı özelinde çevrimiçi eğitime geçmekte sıkıntı çektiğini belirtmiştir.

Sınıf Seviyesi:

Zorlukyaşayan katılımcıların oranlarına sınıf seviyesine göre bakıldığında

- I.Okul öncesi seviyede ders veren öğretmenlerin %53,5'i, (n = 53)
- II.İlkokul seviyesinde ders veren öğretmenlerin %47,3 (n = 100)
- III.Ortaokul seviyesinde ders veren öğretmenlerin %32,8'i, (n =91)
- IV.Lise seviyesinde ders veren öğretmenlerin %30,5'i, (n = 85) eğitim verdiği sınıf seviyesi ve branşı özelinde zorluk yaşadığını bildirmiştir.

Kurum Türü:

- I.Devlet okullarında bulunan öğretmenlerin %38,7'si (n = 213),
- II.Özel okullarda bulunan öğretmenlerin ise %36,7'si (n = 116) eğitim verdiği sınıf seviyesi ve branşı özelinde zorluk yaşadığını bildirmiştir.

Branş:

- I.Uygulama gerektiren branşlardaki öğretmenlerin %47'si (n = 118),
- II.Uygulama gerektirmeyen branşlardaki öğretmenlerin ise %34,2'si (n =207) eğitim verdiği sınıf seviyesi ve branşı özelinde zorluk yaşadığını bildirmiştir.

Öğretmenlerin çevrimiçi eğitime geçiş sürecinde sınıf seviyesi ve branş özelinde zorluk yaşadıkları durumların varlığına ilişkin sayısal ve yüzdelerik değerlere Tablo 9'da yer verilmiştir.

PANDEMİDE DİJİTAL SINIFLAR ARAŞTIRMASI

Sınıf Seviyesi ve Branş Özelinde Zorluk Yaşanan Durumlar				
	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Genel Dağılım	329	38	536	62
Kurum Türü				
Devlet Okulu	213	38,7	336	61,3
Özel Okul	116	36,7	200	63,3
Eğitim Seviyesi				
Okul Öncesi	53	53,5	46	46,5
İlkokul	100	47,3	111	52,7
Ortaokul	91	32,8	186	67,2
Lise	85	30,5	163	69,5
Branş				
Lab/Uygulama alanı gerektiren branşlar	118	47	133	53
Lab/ Uygulama alanı gerektirmeyen branşlar	207	34,2	397	65,8

Tablo 9. Sınıf Seviyesi ve Branş Özelinde Zorluk Yaşanan Durumlar

Önemli Noktalar

Toplanan verilerin, istenildiği takdirde, katılımcıların kişisel bilgilerinin anonimliğini koruyacak şekilde paylaşılabilceğini belirtelim.

SONUÇ VE BUGÜNDEN İLK DÖNEME BAKIŞ

SONUÇ VE BUGÜNDEN İLK DÖNEME BAKIŞ

Bu rapor kapsamında yapmak istenilen, pandeminin küresel çapta eğitimi ilk etkilediği yarıyıldan dünyada ve Türkiye'de K12 seviyesinde yaşananları derlemek ve Türkiye'de K12 seviyesinde görev alan öğretmenlerin deneyimlerine dair bir durum değerlendirmesi yapmaktır. Acil uzaktan eğitimin zorlukları konuşulurken, veli ve öğrenci odaklı ifade edilen dijital eşitsizlik bulgularının, öğretmenlerin deneyimlerindeki karşılığına dair merakımız, araştırmaya başlarken en önemli motivasyonumuzdu. Türkiye çapında çeşitli sınıflarda ve farklı branşlarda görev alan 952 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilen anket çalışmasıyla, bu merakımıza bir cevap bulduğumuzu düşünüyoruz.

Çalışma Türkiye çapında bir anket çalışması ile Mayıs-Haziran aylarında 952 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirildi. Anketin sonuçlarında şu noktalar dikkat çekti:

1. Ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu pandemi öncesinde çevrimiçi eğitim verme tecrübesine sahip değildi. Devlet okullarında çevrimiçi eğitim tecrübesi olmayanların oranı %90 iken, özel okul öğretmenlerinde yüzde %86,4'tü.
2. Dijital eşitsizlik öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki performanslarını etkiledi. Devlet okullarındaki öğretmenler arasında teknik donanım ve altyapı desteğinin eğitimi en zorlaştıran etken (%48,5) olduğu görüldü.
3. Bilişsel destekte, (teknoloji ve dijital araçların kullanımına ilişkin bilgi desteğinde) öğretmenlerin kendi çabalarıyla bilgiye ulaştıkları görüldü (%64,5). Yakın oranlarda meslektaşlarla yardımlaşma ikinci sırada yer aldı (%56,5). Sonda ise kurumlardan alınan destek yer aldı (%37,8).
4. Sınıf seviyesi bazında zorluklar dikkat çekti. Okul öncesi öğretmenleri en fazla "ders için içerik üretimi" konusunda zorlanırken, ikinci sırada "sınıf hakimiyeti", üçüncü sırada yakın bir oranla "teknik donanım ve altyapı eksikliği" yer aldı. Dördüncü sırada ise görece daha düşük olarak "teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği" geldi. İlkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin en çok zorlandığı konu benzer şekilde "teknik donanım ve alt yapı eksikliği" oldu.
5. Ankete katılan öğretmenlerin çoğu, çevrimiçi eğitimin kolaylıklarından memnun olduklarını belirttiler. Daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılması (%37,8) zaman yönetimindeki esneklik (%34,2) ve mobilite, öğretmenlerin saydığı başlıca kolaylıklar oldu. Bununla birlikte öğretmenlerin %24'üne göre, çevrimiçi eğitim işlerini kolaylaştırmadı.
6. Yaşanan zorluklara ve yoğunluk tarafından ilk kez deneyimlenmesine rağmen, dijital araçların kullanımı ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu tarafından devam ettirilmek istenmekte. Covid-19 sonrasında da çevrimiçi uygulamaları kullanmaya devam edeceğini bildirenlerin oranı %64, kullanmaya devam etmeyeceğini bildirenlerin oranı %7,5, bu konu hakkında kararsız bir tutum sergileyen öğretmenlerin oranı ise %28,5 oldu.

SONUÇ VE BUGÜNDEN İLK DÖNEME BAKIŞ

Anket çalışmamızdan çıkan sonuçlara göre, öğretmenlerin yaşadıkları zorlukların altında yatan sebeplerden en dikkat çekicileri, dijital eşitsizlik, bilişsel yetkinliklerdeki eksiklikler ve küçük yaş gruplarındaki sınıf hakimiyetiydi. Bu alanlarda Türk eğitim sistemi 2020 yaz dönemini verimli ve doğru değerlendirdi. Dijital eşitsizliğin hem öğretmenin hem de öğrencinin performansını etkilediğini gören MEB, bu açık için yerinde bir adım attı ve EBA destek noktalarını kurdu. Yine yaz döneminde hem MEB hem de sivil toplum kuruluşları ve inisiyatifler tarafından sunulan uzaktan eğitim odaklı seminerler düzenlendi. Pandeminin 2020-2021 eğitim-öğretim yılını da etkileyeceği ihtimali düşünerek atılmış bu öncül adımlar, beklenen odur ki, anketin gerçekleştiği ve acil uzaktan eğitime geçişin ilk kez deneyimlendiği 2019-2020 bahar döneminin deneyimlerinden farklı bir deneyim setini karşımıza çıkaracak. Gelişime açık yönlerin belirlenmesi ve yapılan iyileştirmelerin ne ölçüde etkili olduğuna ilişkin çıkarımlarda bulunabilmek adına, öğretmen-veli ve öğrenci deneyimlerini konu alan araştırmaların artması beklenmekte ve istenmektedir. Böylece, eğitimde dijitalleşme ve iyileştirmenin sürdürülebilir olmasına katkı sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

Öğretmen Ağı. (2020b, Temmuz 18). *Pandemi Günlerinde Hijyen Kuralları*.

www.ogretmenagi.org: https://www.ogretmenagi.org/pandemi_gunlerinde_hijyen adresinden alındı.

Öğretmen Ağı. (2020a, Temmuz 18). *Pandemi Günlerinde Öğretmen Olmak*.

www.ogretmenagi.org: https://www.ogretmenagi.org/pandemi_gunlerinde_ogretmen adresinden alındı.

AA. (2020, Nisan 29). *Milli Eğitim Bakanı Selçuk: Uzaktan eğitime 31 Mayıs'a kadar devam edilecek*.

www.aa.com.tr: <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-uzaktan-egitime-31-mayisa-kadar-devam-edilecek/1822357> adresinden alındı.

Association of American Publishers. (2020, Temmuz 23). *What Publishers Are Doing To Help During The Coronavirus Pandemic*.

publishers.org: <https://publishers.org/aap-news/covid-19-response/> adresinden alındı.

Bellwether. (2020, Temmuz 20). *Bellwether Compiles External Covid-19 Resources*.

bellwethereducation.org: <https://bellwethereducation.org/bellwether-compiles-external-covid-19-resources> adresinden alındı

Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G.,...Mano, M. & Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to Covid-19 pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126.

Cambridge Assessment. (2020, Temmuz 23). *Online learning and teaching resources from Cambridge Assessment*.

www.cambridgeassessment.org.uk: <https://www.cambridgeassessment.org.uk/blogs/online-learning-and-teaching-resources/> adresinden alındı

CATO Institute. (2020, Temmuz 22). *Free, Online Learning Resources When Coronavirus Closes Schools*.

www.cato.org: <https://www.cato.org/blog/free-online-learning-resources-when-coronavirus-closes-schools> adresinden alındı

CNNTurk. (2020, Temmuz 18). *31 Ağustos'ta okullar açılacak mı? MEB 2020-2021 eğitim öğretim takvimi*.

www.cnnturk.com: <https://www.cnnturk.com/turkiye/okullar-ne-zaman-acilacak-meb-2020-2021-egitim-ogretim-takvimi-belli-oldu> adresinden alındı

Commonwealth of Learning. (2020, Temmuz 18). *Keeping the doors of learning open COVID-19*.

www.col.org: <https://www.col.org/resources/keeping-doors-learning-open-covid-19> adresinden alındı

EBA. (2020, Mayıs 26). *EBA TV Ders Yayını*.

www.eba.gov.tr: <http://www.eba.gov.tr/> adresinden alındı

Edgar, S. J. (2020). Effect of COVID-19 on the Performance of Grade 12 Students: Implications for STEM Education. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 2-6.

<https://doi.org/10.29333/ejmste/7893>

Edweek. (2020, Mayıs 15). *Map: Coronavirus and School Closures*.

www.edweek.org: <https://www.edweek.org/ew/section/multimedia/map-coronavirus-and-school-closures.html> adresinden alındı

Eğitim Reformu Girişimi. (2020, Temmuz 18). *Tag: koronavirüsün eğitime etkileri*.

www.egitimreformugirisimi.org: <https://www.egitimreformugirisimi.org/etiket/koronavirusun-egitime-etkileri/> adresinden alındı

- Hürriyet. (2020, Temmuz 18). *31 Ağustos'ta okula gitmek zorunlu mu? MEB bilgileri*.
www.hurriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/galeri-31-agustosta-okula-gitmek-zorunlu-mu-meb-bilgileri-41559005> adresinden alındı
- Kaden, U. (2020). COVID-19 School Closure-Related Changes to the Professional Life of a K-12 Teacher. *Education Sciences*, 2-13.
<https://doi.org/10.3390/educsci10060165>
- Khan Academy. (2020, Temmuz 27). *Khan AcademyTr*.
www.khanacademy.org.tr: <http://www.khanacademy.org.tr> adresinden alındı
- Köy Okulları Değişim Ağı. (2020, Temmuz 23). *Kırsalda Eğitim Konferansı Uzaktan Eğitim Süreci ve Okula Geri Dönüş*.
www.kodegisim.org: <https://www.kodegisim.org/kirsalda-egitim-konferansi> adresinden alındı
- Marc, F., Frank, K., & Zechuan, D. (2020). School Closures and the Online Preparedness of Children during the COVID-19 Pandemic. *Economic Insights*, 2-7.
- MEB. (2020c, Temmuz 18). *Öğretmenler İçin de "Uzaktan Eğitim" Başladı*.
www.meb.gov.tr: <https://www.meb.gov.tr/ogretmenler-icin-de-uzaktan-egitim-basladi/haber/20667/tr> adresinden alındı
- MEB. (2020a, Mart 12). *Bakan Selçuk, Koronavirüs'e Karşı Eğitim Alanında Alınan Tedbirleri Açıkladı*.
<http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> adresinden alındı
- MEB. (2020d, Temmuz 18). *Koronavirüsün Travmatik Etkilerini Azaltmak İçin "Psikososyal Destek Paketi"*.
www.meb.gov.tr: <https://www.meb.gov.tr/koronavirusun-travmatik-etkilerini-azaltmak-icin-psikososyal-destek-paketi/haber/20538/tr> adresinden alındı
- MEB. (2020b, Temmuz 18). *Türkiye Eğitim Sisteminin Yeni Sloganı "Eğitimde Fırsat Adaleti"*.
www.meb.gov.tr: <https://www.meb.gov.tr/turkiye-egitim-sisteminin-yeni-slogani-egitimde-firsat-adaleti/haber/20281/tr> adresinden alındı
- MENSA. (2020, Temmuz 22). *At-home Learning Resources for Kids*.
www.mensaforkids.org: <https://www.mensaforkids.org/read/blog/at-home-learning-resources-for-kids/> adresinden alındı
- Metro Nashville Public Schools. (2020, Temmuz 25). *Digital Tools & Resources for Students & Families*.
www.mnps.org: <https://www.mnps.org/digitaltools> adresinden alındı
- Milliyet. (2020, Temmuz 20). *Son dakika... Milli Eğitim Bakanı Selçuk'tan flaş karne açıklaması*.
www.milliyet.com.tr: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/son-dakika-milli-egitim-bakani-selcuktan-flas-karne-aciklamasi-6238255> adresinden alındı
- Minder, R., & Peltier, E. (2020, Temmuz 19). *Spain Imposes Nationwide Lockdown to Fight Coronavirus*.
www.nytimes.com: <https://www.nytimes.com/2020/03/14/world/europe/spain-coronavirus.html> adresinden alındı
- Reimers, F., & Schleicher, A. (2020, Temmuz 24). A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020. OECD.
https://www.hm.ee/sites/default/files/framework_guide_v1_002_harward.pdf adresinden alındı

KAYNAKÇA

Saiger, A. (2020). Education in Virtual Environments. K. Bowman içinde, *The Oxford Handbook of U.S. Education Law* (s. 2-29). Oxford University Press. 10.1093/oxfordhb/9780190697402.001.0001

San José Public Library. (2020, Temmuz 18). *Educational Resources Available During COVID-19*. www.sjpl.org: <https://www.sjpl.org/school-resources> adresinden alındı

Schleicher, A. (2018). PISA 2018 Insights and Interpretations. OECD. <https://www.oecd.org/pisa/PISA%202018%20Insights%20and%20Interpretations%20FINAL%20PDF.pdf> adresinden alındı.

Schleicher, A. (2020, Temmuz 12). The Impact of Covid-19 on education insights From Education At a Glance 2020. OECD <https://www.oecd.org/education/the-impact-of-covid-19-on-education-insights-education-at-a-glance-2020.pdf>

Selçuk, Z. [@ziyaselcuk] (2020, Mayıs 18). *Sayın Cumhurbaşkanımız kabine toplantısı sonrasında okullarımızda yüzyüze eğitimin tamamlandığını açıkladı. 23 Mart Pazartesi başlattığımız uzaktan eğitim süreci, 19 Haziran Cuma gününe kadar devam edecek. Telafi eğitimi ve diğer tüm detayları sizlerle ayrıca paylaşacağız.* Twitter: <https://twitter.com/ziyaselcuk/status/1262442308492054531>

Statista. (2020, Nisan 7). *Online school classes due to coronavirus in Italy 2020, by region Published by Statista Research Department, Apr 7, 2020 During the coronavirus (COVID-19) emergency in Italy, schools and other educational institutions suspended their classes. This situat.* www.statista.com: <https://www.statista.com/statistics/1106536/online-school-classes-due-to-coronavirus-in-italy/> adresinden alındı

The Guardian. (2020, Mart 4). *Italy orders closure of all schools and universities due to coronavirus.* www.theguardian.com: <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/04/italy-orders-closure-of-schools-and-universities-due-to-coronavirus> adresinden alındı

The New England Journal of Medicine. (2020, Mart 31). *First Case of 2019 Novel Coronavirus in the United States.* www.nejm.org: <https://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMoa2001191> adresinden alındı

Tozok. (2020, Temmuz 18). *Pandemi Süreci ve Eğitim.* www.tozok.org.tr: https://www.tozok.org.tr/Dergi/Temmuz2020/53_Sayi.pdf adresinden alındı

TRT Haber. (2020b, Mart 25). *Evde eğitim süresi 30 Nisan'a kadar uzatıldı.* www.trthaber.com: <https://www.trthaber.com/haber/gundem/evde-egitim-suresi-30-nisana-kadar-uzatildi-470161.html> adresinden alındı

TRT Haber. (2020a, Mart 11). *Türkiye'de ilk koronavirüs vakası tespit edildi.* www.trthaber.com: <https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyede-ilk-koronavirus-vakasi-tespit-edildi-466216.html> adresinden alındı

UNESCO. *COVID-19 Educational Disruption and Response*. Mayıs, 25, 2020a tarihinde <https://en.unesco.org/>: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> adresinden alındı

UNESCO. Distance learning solutions. Mayıs, 25, 2020c en.unesco.org: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions> adresinden alındı

UNESCO. *National learning platforms and tools*. Mayıs, 25, 2020b tarihinde en.unesco.org: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses#AFRICA> adresinden alındı

UNICEF. (2020, Temmuz 18). *UNICEF ve Microsoft, COVID-19 salgınının yol açtığı eğitim krizine müdahale etmek için küresel bir eğitim platformu kuruyor*. www.unicef.org: <https://www.unicef.org/turkey/basin-bultenleri/unicef-ve-microsoft-covid-19-salgininin-yol-ac-tigi-egitim-krizine-mudahale-etmek> adresinden alındı

World Health Organization. (2020a, Ocak 21). *Novel Coronavirus (2019-nCoV) Situation Report-1*. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf?sfvrsn=20a99c10_4 adresinden alındı.

World Health Organization. (2020b, Ocak 31). *Novel coronavirus Situation(2019-nCov) Report-11*. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200131-sitrep-11-ncov.pdf?sfvrsn=de7c0f7_4 adresinden alındı.

Xiao, H. (2020, Ocak 27). *China's State Council extends Spring Festival Holiday*. China Daily: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202001/27/WS5e2e0f0ea31012821727356b.html> adresinden alındı

Yamamoto T., G., & Altun, D. (2020). *Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 25-34. <https://doi.org/10.32329/uad.711110>

Yang, X. (2020). *Teachers' Perceptions of Large-Scale Online Teaching As an Epidemic Prevention and Control Strategy in China. ECNU Review of Education*, 1-6. <https://doi.org/10.1177/2096531120922244>

EK-1 ANKET SORU SETİ

Öğretmenlere Yönelik Bir Anket Çalışması

Değerli Öğretmenimiz;

Bu anket formu Pandemide Dijital Sınıflar isimli proje için TAÜ akademisyenleri tarafından veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır.

Anketin temel amacı; fiziksel sınıf ortamından dijital ortama hızlı bir geçiş süreci yaşayan eğitim sisteminin güçlü ve gelişime açık yönlerini değerlendirebilmektir. Ankette online dersle kastedilen dersler, eşzamanlı (çevrimiçi canlı dersler)/eşzamansız (içerik ve kaynakların çevrimiçi olarak ulaşılabildiği, ders anlatımının video vb yollarla online ortamda ama canlı yayınlanmadan yapıldığı ve öğrencilerin online ortamda ödevlerini öğretmenlere ilettiği) ya da her ikisinin de kullanıldığı derslerdir.

Türkiye'de yaşayan öğretmenlik mesleğiyle meşgul katılımcılara açık olan anketimiz gönüllülük esasına dayanmaktadır. Anketteki soruları yanıtlarken istediğiniz zaman yanıtlarınızı kaydetmeden tarayıcıyı kapatarak araştırmadan çekilebilirsiniz. Yanıtlarınızın gizli kalacağı, yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı ve 3. kişiler ile paylaşılmayacağı konularında sizi temin ederiz. Anketimizle ilgili bir sorunuz varsa, bize aşağıdaki e posta adreslerimizden ulaşabilirsiniz.

Gösterdiğiniz ilgi ve akademik bir çalışmaya yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederiz.

Dr. Elif Posos Devrani - posos@tau.edu.tr

İpek Kesici - kesici@tau.edu.tr

Adalet Duman - adalet.duman@tau.edu.tr

EK-1 ANKET SORU SETİ

*1. COVID-19 tedbirleri kapsamında okulların kapanmasıyla

online eğitim vermeye başladım.

online eğitim hiç vermedim.

*2. Yaşınız

20-29

30-39

40-49

50-59

60 ve üzeri

*3. Cinsiyetiniz

Kadın

Erkek

Belirtmek istemiyorum

*4. Çalıştığınız şehir neresi?

*5. Hangi sınıf seviyesinde öğretmenlik yapıyorsunuz?

Okulöncesi

İlkokul

Ortaokul

Lise

*6. Hangi alanda öğretmenlik yapıyorsunuz?

*7. Çalıştığınız kurum...

Özel okul.

Devlet okulu.

*8. Öğretmenlik mesleğinde kaç yıllık tecrübeniz var?5 yıl veya daha az

6-10 yıl

11-15 yıl

16-20 yıl

21 yıl ve üzeri

*9. COVID-19 kapsamında online eğitim vermeden önce

hiç online eğitim vermemiştim.

daha önce online eğitim vermiştim.

*10. Covid-19 sebebiyle geçtiğimiz online eğitim uygulamasında en zorlandığım şeyler... (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)Sınıf hakimiyeti

Ders için içerik üretimi (Slayt hazırlama, fiziksel sınıfta anlatılan içeriğin dijitale geçirilmesi, internetten içerik bulma, ödev materyallerini elektronik ortama geçirme v
Teknoloji kullanımında zorluk ya da bilgi eksikliği (Bilgisayar/laptop kullanımı, uygulamalar vb)

Teknik donanım ve altyapı eksiklikleri (Evdeki bilgisayar/laptopun yeterliliği, internet bağlantısı vb)

Hiçbir konuda zorlanmadım

*11. Covid-19 sebebiyle geçtiğimiz online eğitim uygulamasının işimi...

kolaylaştırmadı
zaman yönetimindeki esneklikle kolaylaştırdı
daha zengin bir içerik üretimini mümkün kılmasıyla kolaylaştırdı
mobilite sağlamasıyla kolaylaştırdı
yukarıdaki maddeler dışında/ maddelere ek olarak şu konularda kolaylaştırdı:

*12. Online eğitim verirken ihtiyaç duyduğum bilişsel desteği (uygulamaların nasıl çalıştığının öğretilmesi, online platformların -varsa taşıdığı risklerin anlatılması, KVKK, online ders tasarımının anlatılması vb) (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Çalıştığım kurum karşıladı
Meslektaşlarımla bilgi paylaşımı yaparak karşıladık.
İnternette kendi aramalarım sonucunda buldum.
Diğer (lütfen belirtin)

*13. Online eğitim verirken gereken teknik ve dijital ihtiyaçlarım (internet bağlantı kotası, bilgisayar/laptop, yazıcı/tarayıcı, çevrimiçi uygulamalar vb)...

Çalıştığım kurum tarafından karşılandı
Kendi imkanlarım dahilinde ihtiyaçlarımı karşıladım.

*14. Covid-19 sonrasında, bu süreçte kullanmak zorunda kaldığım bazı online uygulamaları kendi isteğimle kullanmaya...

Devam ederim.
Devam etmem.
Devam edip etmeyeceğim konusunda kararsızım

*15. Eğitim verdiğiniz sınıf seviyesi ve branşı özelinde, online eğitime geçmekte sıkıntı çektiğiniz belirli bir husus var mıydı? (Okul öncesi derslerin oyun odaklı oluşu, bazı derslerin laboratuvar ya da stüdyo ihtiyacı vb)

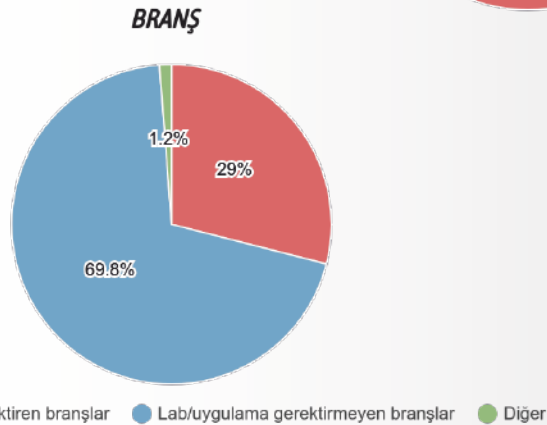
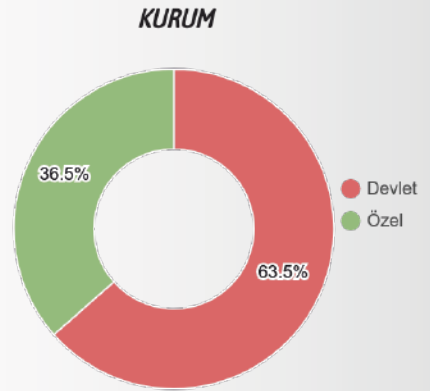
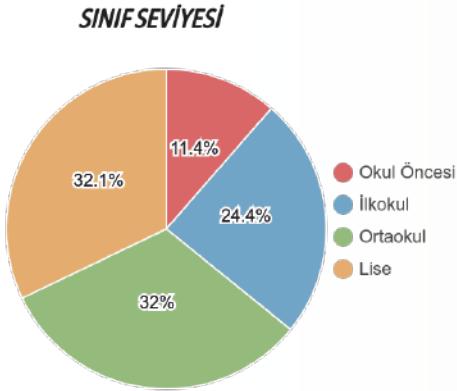
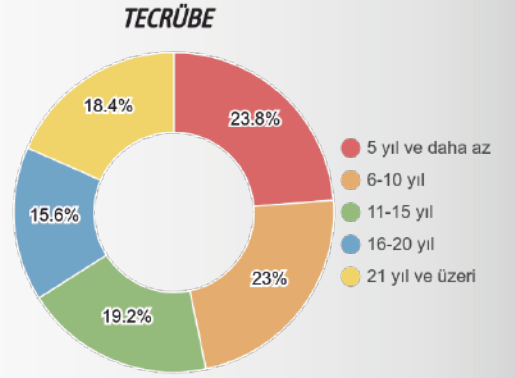
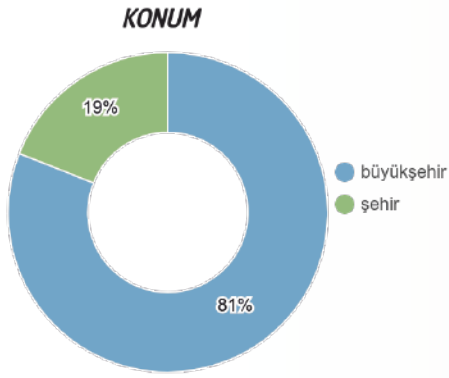
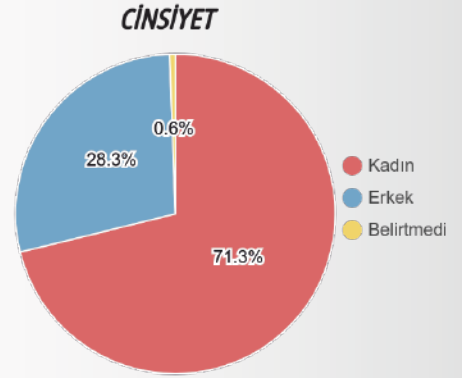
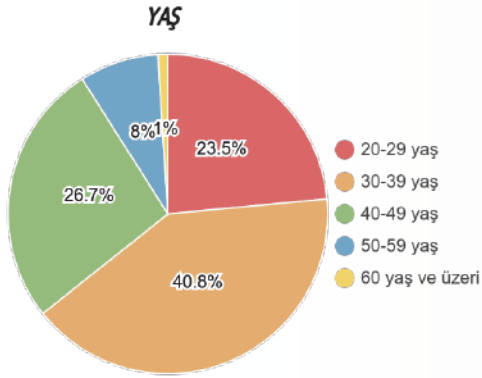
Hayır, yoktu.
Evet vardı:

EK-2 GÖRSEL ÖZET

Zaman Aralığı: 05.05.2020-29.06.2020
Katılımcı Sayısı: 865

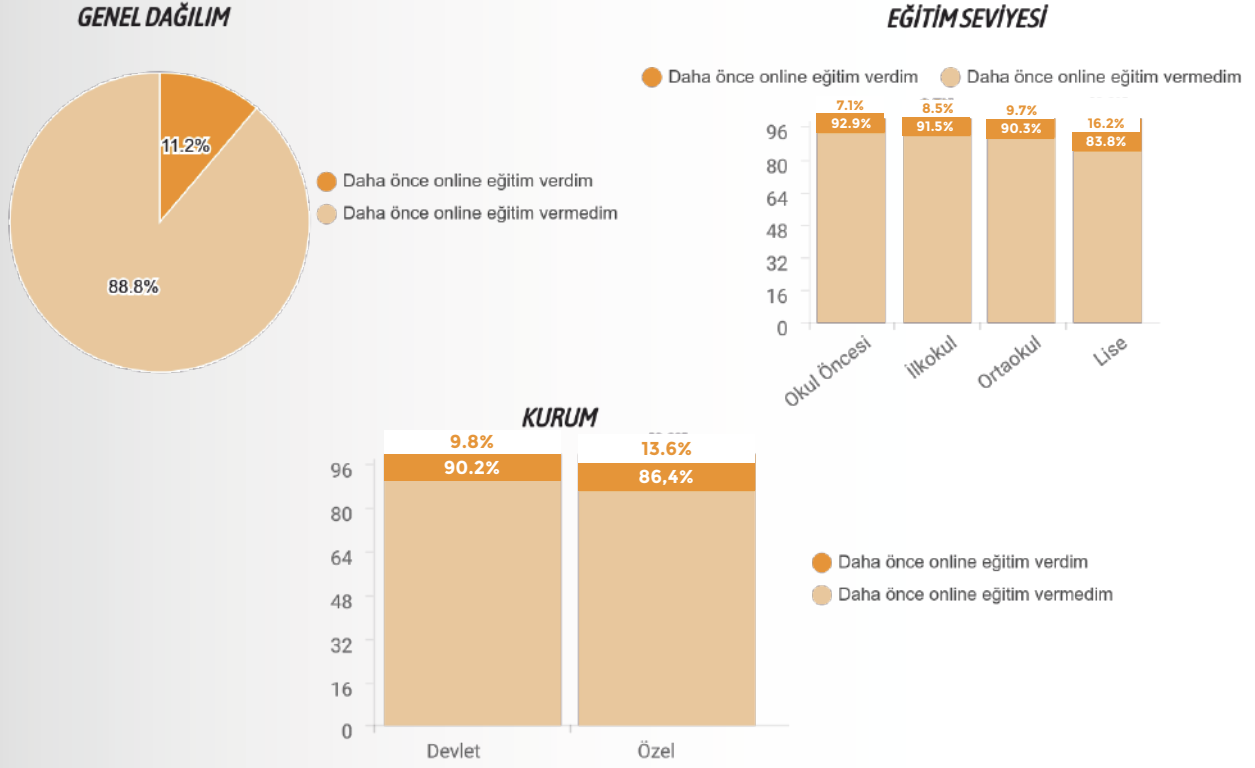
Katılımcıların Demografik Özellikleri

EK-2 GÖRSEL ÖZET

S9. COVID-19 kapsamında çevrimiçi eğitim vermeden önce çevrimiçi eğitim verdim/vermedim.

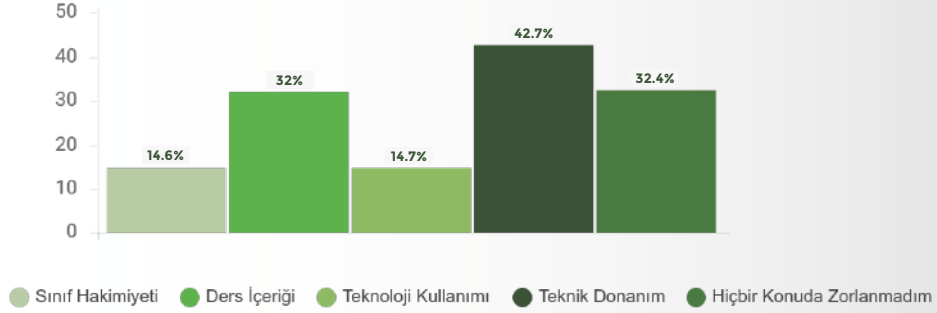
Önceki Deneyimler

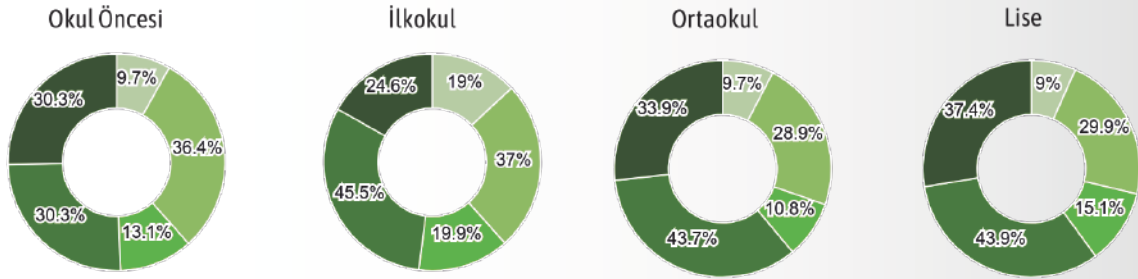
S10. Covid-19 sebebiyle geçtiğimiz çevrimiçi eğitim uygulamasında zorlandığınız şeyler nelerdir?

Yaşanılan Zorluklar

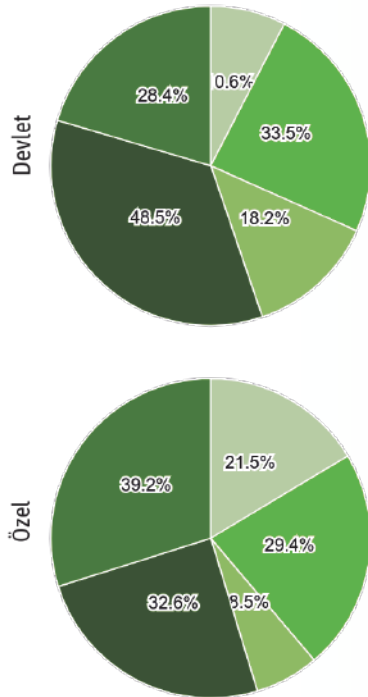
GENEL DAĞILIM

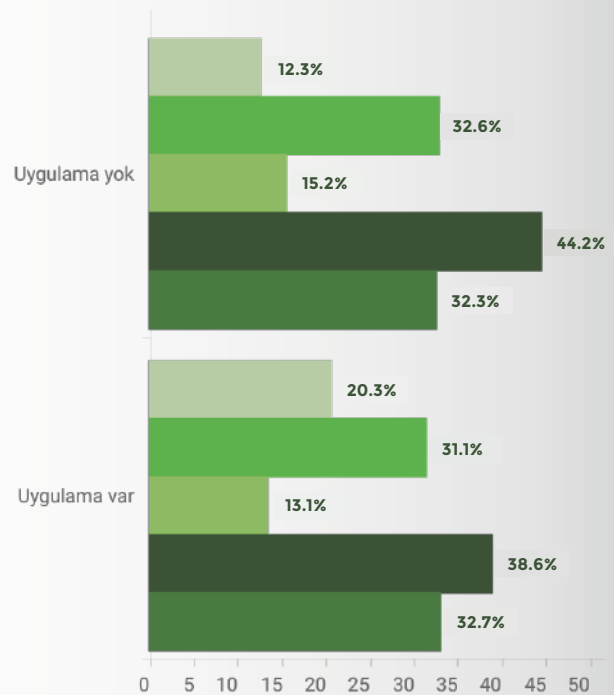
SINIF SEVİYESİ

KURUM

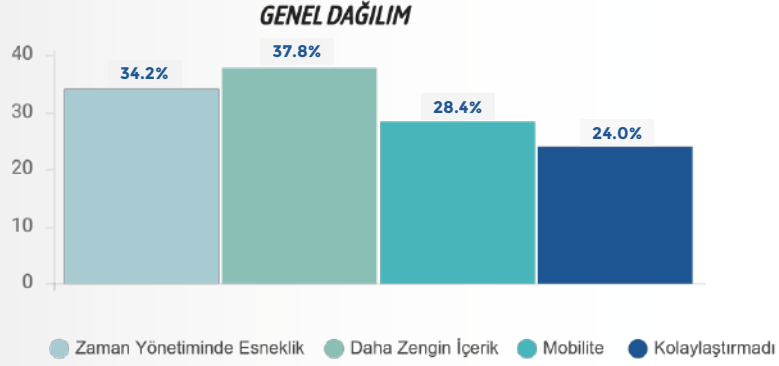
BRANŞ

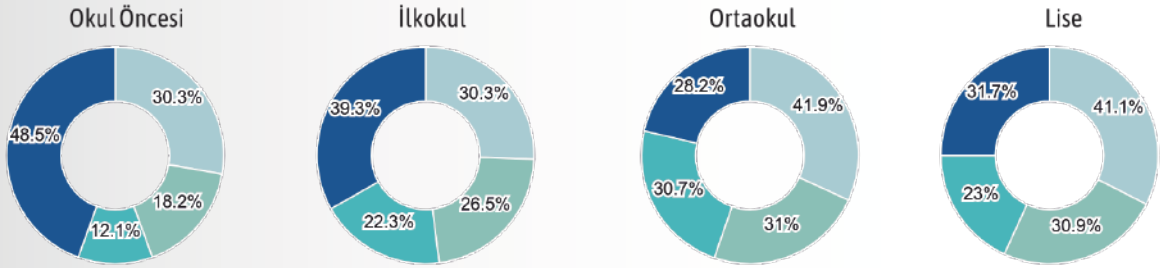
EK-2 GÖRSEL ÖZET

S11. Covid-19 sebebiyle geçtiğimiz çevrimiçi eğitim uygulaması işinizi kolaylaştırdı mı?

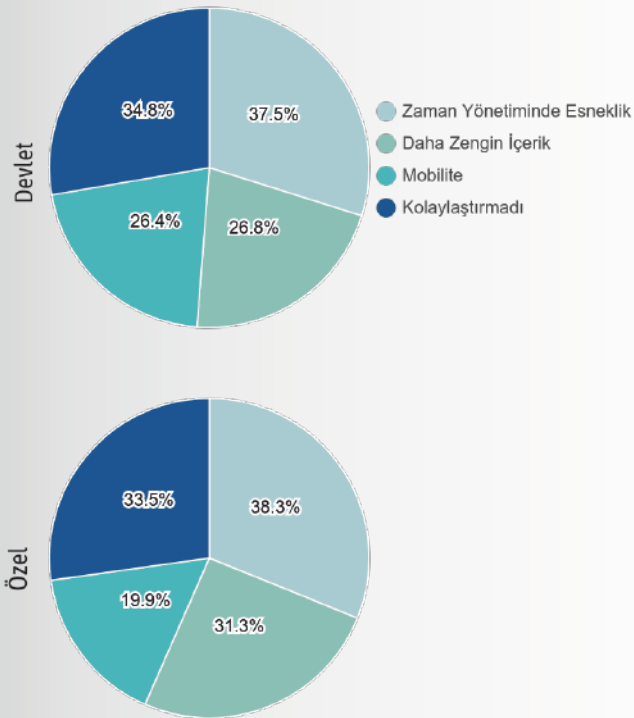
Kolaylıklar

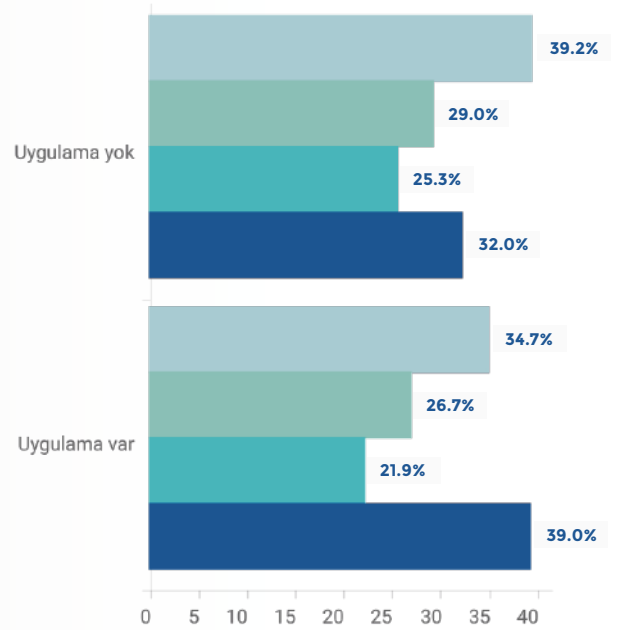
SINIF SEVİYESİ

KURUM

BRANŞ

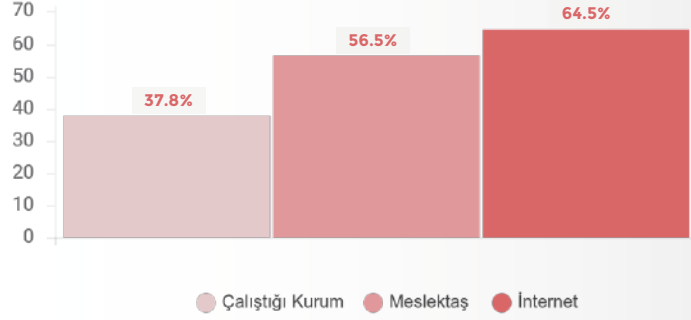

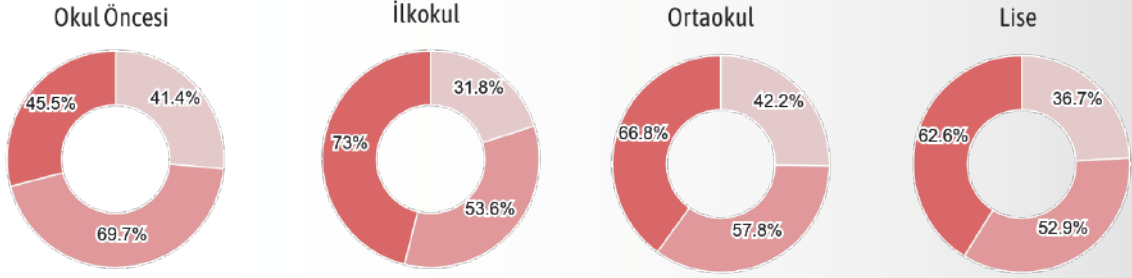
S.12 Online eğitim verirken ihtiyaç duyduğunuz bilişsel desteği nasıl karşıladınız?

Bilişsel Destek

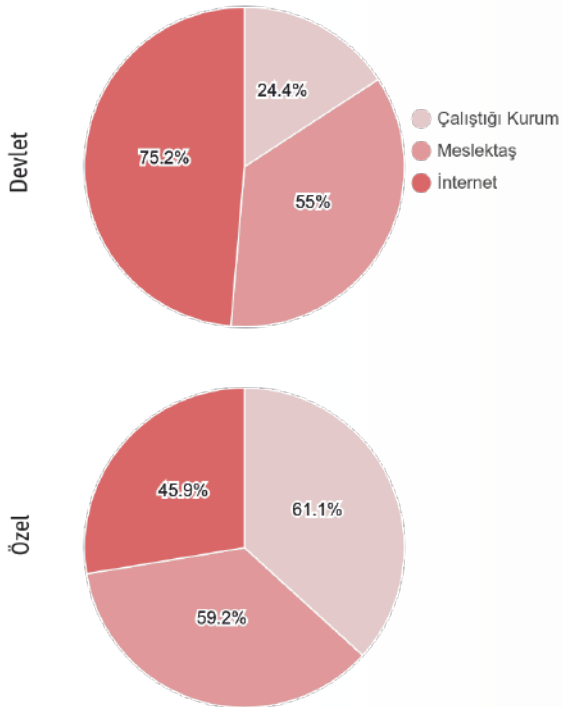
GENEL DAĞILIM

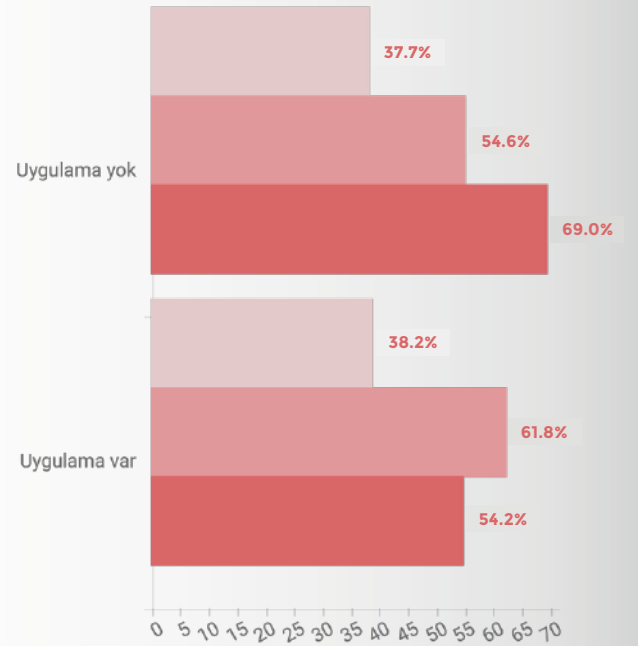
SINIF SEVİYESİ

KURUM

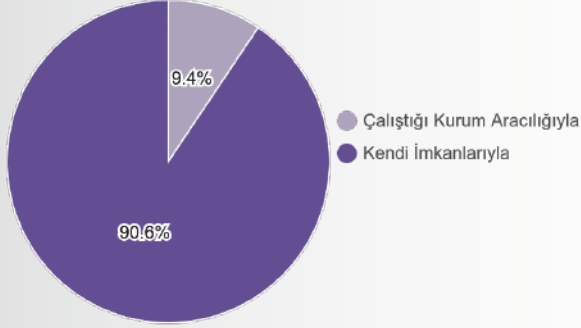
BRANŞ

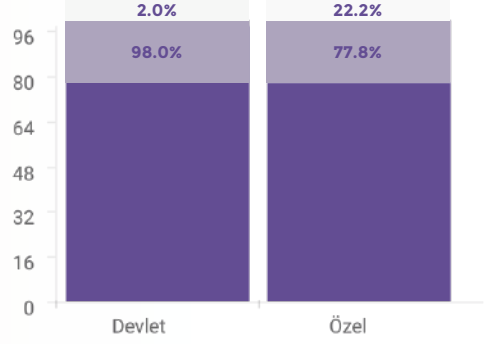
S13. Online eğitim verirken teknik ve dijital ihtiyaçlarınızı nasıl karşıladınız?

Teknik/ Dijital Destek

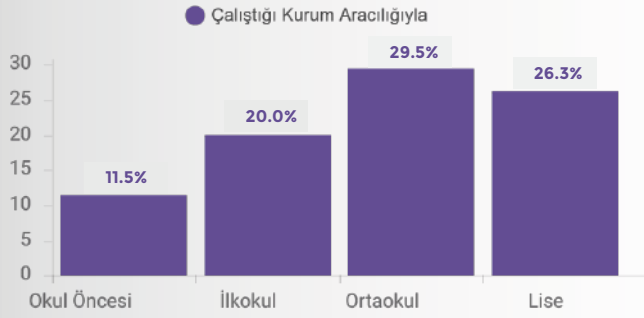
GENEL DAĞILIM

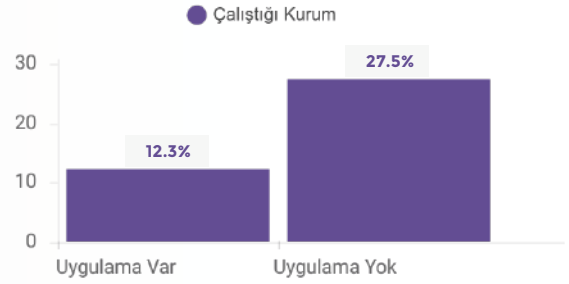
KURUM

SINIF SEVİYESİ (ÖZEL OKULLAR)

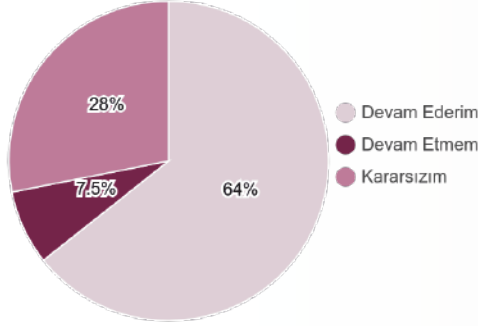
BRANŞ (ÖZEL OKULLAR)

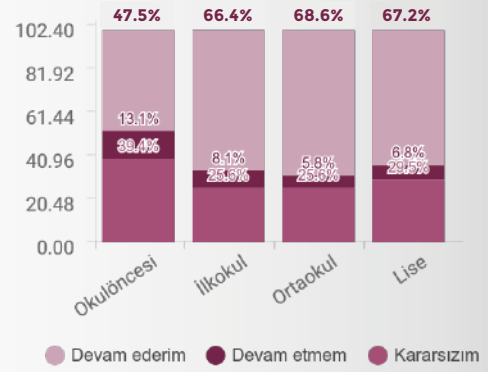
S14. Covid-19 sonrasında, bu süreçte kullanmak zorunda kaldığımız bazı online uygulamaları kendi isteğinizle kullanmaya devam eder misiniz?

Devamlılık

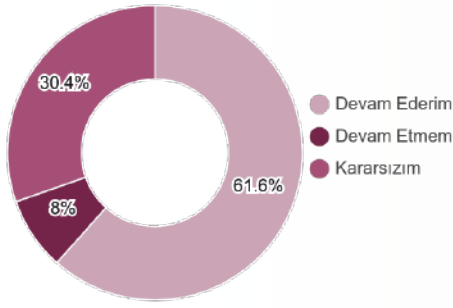
GENEL DAĞILIM

SINIF SEVİYESİ

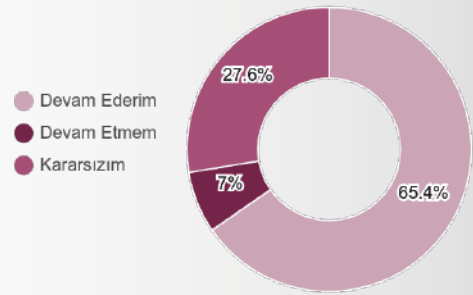

Devlet

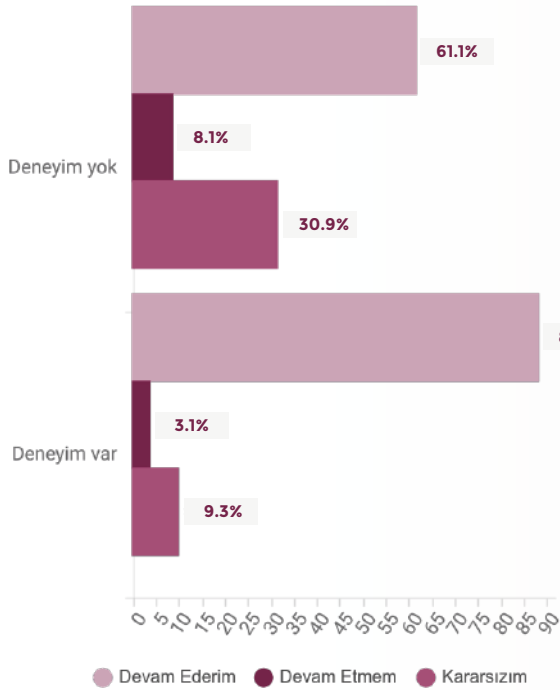

KURUM

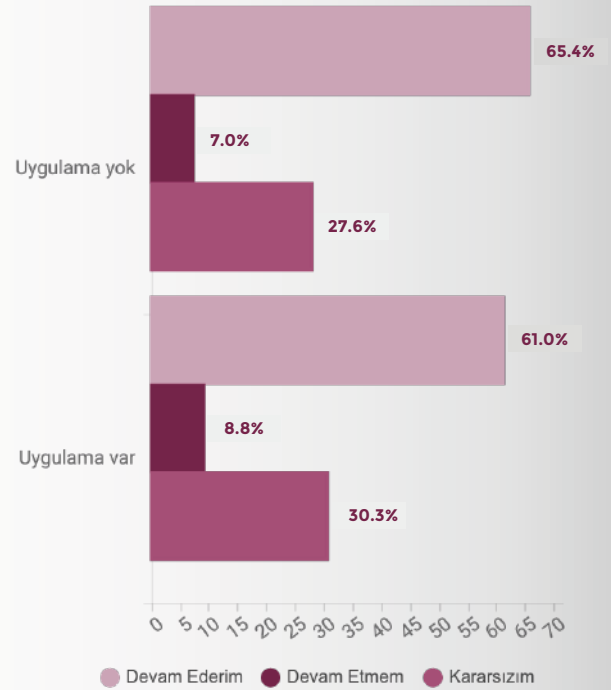
Özel

ÖNCEKİ DENEYİMLER

BRANŞ

Elif Posos Devrani
Doktor Öğretim Üyesi
posos@tau.edu.tr

Dr. Elif Posos Devrani lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamladı. Yüksek lisans ve doktora eğitimlerini Galatasaray Üniversitesi'nde tamamlayan Dr. Posos Devrani, Bremen Üniversitesi Medya ve İletişim Çalışmaları Merkezi'nde misafir araştırmacı ve öğretim görevlisi olarak çalıştığı dönemde Prof. Dr. Andreas Hepp ile medyatikleşme üzerine çalışmalar yaptı. DAAD doktora sonrası araştırma bursuyla gittiği Heidelberg Üniversitesi'nde "Göçmenlerin Yeni Medya Kullanımı" üzerine saha çalışmalarını gerçekleştirdi. 2015 yılından beri Türk-Alman Üniversitesi Kültür ve Sosyal Bilimler Fakültesi Kültür ve İletişim Bilimleri bölümünde öğretim üyesi olarak görev alan Dr. Posos Devrani, kültürlerarası iletişim, yeni medya ve dijital iletişim alanlarında çalışmalarına devam etmektedir.

İpek Kesici
Araştırma Görevlisi
kesici@tau.edu.tr

Arş. Gör. İpek Kesici, Anadolu Üniversitesi İletişim Tasarımı ve Yönetimi bölümünden mezun olmuştur. Yüksek lisans eğitimini İstanbul Bilgi Üniversitesi Medya ve İletişim Sistemleri bölümünde tamamlamıştır. Halen, İstanbul Üniversitesi Gazetecilik ana bilim dalında doktora eğitimini sürdürmektedir. 2017 yılından beri Türk-Alman Üniversitesi Kültür ve Sosyal Bilimler Fakültesi Kültür ve İletişim Bilimleri bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Çalışma faaliyetlerini, izleyici ve fan çalışmaları, yeni medya ve sosyal medya çalışmaları alanlarında sürdürmektedir.

Adalet Duman
Araştırma Görevlisi
adalet.duman@tau.edu.tr

Arş. Gör. Adalet Duman, lisans eğitimini Uludağ Üniversitesi psikoloji bölümünde, yüksek lisans eğitimini Maltepe Üniversitesi Klinik Psikoloji programında tamamlamıştır. Halen Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele ana bilim dalında doktora eğitimine devam etmektedir. 2017 yılından beri Türk-Alman Üniversitesi Kültür ve Sosyal Bilimler Fakültesi Psikoloji bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Akademik çalışmalarını alkol ve madde bağımlılığı, davranışsal bağımlılıklar, dijital bağımlılık, çevrimiçi

Pandemide Dijital Sınıflar

2020
MART-HAZİRAN
DÖNEMİNE DAİR
BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Elif Posos Devrani
İpek Kesici
Adalet Duman

ISBN: 978-605-65842-4-4
9 786056 584244